

NEDEN YENİ POLİTİK STRATEJİ -II-

■ Ülkedeki yeni koşulları ve demokrasi sorununun yeni önemini kavramak

Aydın TURAN

İşçi sınıfının politik mücadelesinin uzun erimli genel yönelimi olarak politik strateji herşeyden önce ülkedeki sınıf mücadelesinin nesnel koşulları temelinde belirlenir. TBKP'nin politik stratejisindeki yeni niteliğin ikinci önemli kaynağını 80'li yılların yeni gelişmeleri oluşturuyor. Bu gelişmelerin sonucunda işçi sınıfının ve emekçilerin yaşam ve mücadele koşullarında köklü değişiklikler oluşmuştur. Daha genel bir ifadeyle söylersek ülkemizdeki sosyal ve politik güçlerin toplumu yaşamındaki ağırlıkları, etki alanları ve etki dereceleri önemli ölçüde değişmiştir. Eski terminolojiyle konuşursak, sosyal ve politik güçler oranında, ya da güçlerin karşılıklı yer alımında önemli değişiklikler olmuştur. Bu değişikliklerin doğru kavranması, komünistlerin politik stratejilerini yeniden belirlemelerini zorunlu kılmaktadır.

Program tasarısında bu değişiklikler "Türkiye'nin Düzeni ve Durumu" bölümünün "Kapitalizmin Gelişmesi ve Özgüllükleri", "Ekonomik ve Politik İktidar" ve "Devlet, rejim ve oligarşinin politikası" başlıklı alt bölümlerinde özetlenmektedir.

Bu analizi yinlemeksizin yalnızca sonuçlarının stratejik anlamı üzerinde duralım.

Önce yöntemsel önemi olan iki noktayı anımsatalım. 80'li yıllardaki gelişmeler, 70'li yıllardaki -hatta 60'li yılların sonlarında başlayan- gelişmelerin devamı ve niteliksel olarak yeni düzeyde sonuçlanmasındır. İkincisi, işçi sınıfının politik stratejisi ulusal çapta koşulların analizi sonucu belirlenir. Ancak ulusal etkenlerle uluslararası etkenler arasında çok sıkı bir ilişki vardır. Bu ilişki, program tasarısının "Türkiye'nin dünyadaki yeri" başlıklı alt bölümünde ifadesini buluyor. Bu ilişkinin uluslararası etkenleri ise genel olarak "Günümüz Dünyası" bölümünün "Çağımız ve Dünyada Durum" alt bölümünde, özel olarak da "Bölgede Durum" alt bölümünde incelenmektedir.

İşçi sınıfının mücadele koşullarındaki değişiklikler nasıl yorumlanabilir? 80'li yıllarda egemen burjuvazinin içinden

sıvıran küçük bir kesim, bağımlı tekelci-militarist oligarşi, yeni bir sosyal-politik güçler koalisyonu oluşturmakta, yeni bir egemenlik biçimine geçmektedir. Oligarşi, 12 Eylül darbesini izleyen süreç sonunda, halkın demokratik katılımını olağanüstü sınırlayan otoriter bir rejimi yerleştirmeye başlamıştır. Devlet aygıtları yeniden yapılandırılmış, merkezileştirilmiş, güçlendirilmiştir. Buna karşılık işçi hareketi, demokrasi güçleri ve Kürt halkı üzerinde sistematik bir baskı uygulanmış, devrimci solun örgütlü gücüne ağır darbeler indirilmiştir. Bu çizgi geçici bir politika olarak yorumlanamaz. Oligarşi, ekonominin darboğazlarını, kapitalizmin bunalımlarını aşmak, kârlarını arttırmak ve fatufasını başta işçi sınıfına, emekçilere ve burjuvazinin diğer kesimlerine ödetmek için kapsamlı bir taaruzla geçmiştir. Bu gerici taaruzun uzun erimli stratejisi, en başta uluslararası tekellerle işbirliği içinde olan yerli tekelin, militarist çevrelerin ve ABD emperyalizminin çıkarları tarafından belirlenmektedir. Oligarşinin oluşturup uyguladığı, egemen burjuvazinin onayladığı bugünkü politika, bu stratejinin yaşama geçirilmesi dir.

Türkiye'de oligarşinin iç zorluklarını, demokrasiyi boğazlayarak aşma stratejisinin arka planında, uluslararası tekelci burjuvazinin tutucu temsilcilerinin 80'li yıllarda kapitalist bunalımlardan gerici bir çıkış yolu arama stratejisi yer alıyor. Bu güçler bilimsel-teknik devrimin hızlanması, tekelci sermayenin yoğunlaşması, merkezileşmesi ve uluslararasılaşması süreçlerinden yararlanarak bunalımların yükünü emekçilerin sırtına yüklemek için bir taaruz yürütmektedir. Günümüzde tekelleşmenin yeni aşaması kapitalist dünya ekonomisinde uluslararası tekelin gücünün olağanüstü artmasıyla nitelenmektedir. Kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfı artık yalnız kendi ülkesinde değil uluslararası düzeyde örgütlenen ve uluslararası düzeyde eyleme giren bir güçle karşı karşıyadır. Yeni sömürgeci-

lik politikasının yürütücüsü olan uluslararası tekel giderek artan bir ölçüde emperyalist ülkelerin askersel-sanaayi kompleksi içinde yer almaktadır. Emperyalizmin en saldırgan güçlerini oluşturan ABD'nin askersel-sanaayi kompleks temsilcileri, merkezinde "Yıldızlar Savaşı" projesinin yer aldığı uzun erimli bir nükleer silahlanma ve çatışma stratejisi oluşturmışlardır. Yine bu güçler ABD'nin dünya çapında egemenliğini öngören uzun erimli bir strateji izlemektedirler. Emperyalizmin en gerici ve militarist güçlerinin stratejik amacı, Türkiye'yi bölgede çatışma ve gerginlik politikasına araç etmek ve uluslararası tekelin yeni sömürgeci sistemine sınırsız bağlamaktır. Türkiye'de oligarşinin politikası, bu amaca ulaşmak için elverişli koşullar yaratmaktadır.

80'li yıllardaki yeni gelişmelerin stratejik anlamını belirtirken ne ifade etmiş olduk? Uluslararası güçler oranı-tarihsel ölçekte barış, demokrasi ve sosyalizmden yana değişiyor ve kapitalizmin genel bunalımı derinleşiyor olsa da emperyalizmin hâlâ kuçumsanmayacak bir güç potansiyeline sahip olduğu açıktır. İçinde bulunduğumuz aşamada işçi sınıfının ve demokrasi güçlerinin mücadele koşulları zorlaşmış ve karmaşıklaşmıştır.

Ama öte yandan 80'li yılların gelişmeleri, zorlukların yanında yeni olanaklar da getirmektedir.

Olanaklar, en başta oligarşinin politikasının sonuçlarıyla belirleniyor. Bu politika tepkilere yol açmaktadır. Herşeyden önce demokrasi fikri çevresinde önemli bir güç birikimi yaratılmıştır. İşçi hareketi ve aydınlar demokrasiye sahip çıkan iki güç merkezi olarak ortaya çıkmışlardır. Yasal muhalefet partileri arasında demokrasi fikri temelinde belirli bir yakınlaşma olmuştur. Devrimci sol demokrasinin önemini eskiye göre daha fazla kavramaya başlamıştır.

Türkiye'nin bölgede ABD çıkarları doğrultusunda serüvenlere sürüklen-

mesine karşı bir kamuoyu oluşmuştur. ABD yönetiminin çalışma ve dünya egemenliğini ele geçirme politikasını eleştiren bir güç birikimi doğmuştur.

Özal'ın uluslararası tekellerin, Uluslararası Para Fonu'nun çizdiği çerçeve içinde uyguladığı ekonomik politikanın, işçi sınıfı ve emekçilerin durumu üzerinde yarattığı sonuçlar doğrudan eyleme dönüşmekle birlikte tepki yaratmaktadır. Bu politika burjuvazinin değişik kesimleri tarafından da eleştirilmektedir.

Hemen belirtmek gerekir ki burada kavranması önemli olan nokta, olanakların kolaylık anlamına gelmediği ve yeni olanakların değerlendirilmesi için yeni yaklaşımların gerekli olduğudur.

Zorlukları ve olanaklarıyla birlikte içinde bulunduğumuz **stratejik temel durum** nasıl nitelenebilir? Herhalde kimse günümüzde bir devrimci durum yaşadığımızı iddia etmeyecektir. (Türkiye'de 60'lı yılların sonunda, ya da 70'li yıllarda bir devrimci durum yaşandığı tezi de ciddi bir tartışma karşısında tutunamaz.) Önümüzde devrimci bir durumun oluşacağına ilişkin herhangi bir belirti de yoktur. Konumuzla ilgili olmakla beraber ancak geçerken değerebileceğimiz bir sorun da yakın geçmişte devrimci sol güçlerin çoğunluğu tarafından devrimci bir durumun oluşması olarak yorumlanan politik istikrarsızlık belirtilerinin, hemen her defasında, gericiliğin daha güçlenmesiyle sonuçlanan süreçlerin belirtisi olduklarının ortaya çıkmasıdır. Daha fazla ayrıntıya girmeden şu söylenebilir ki genel olarak politik istikrarsızlıkla devrimci durumun oluşması arasında doğrudan bir bağlantı yoktur. Bu nedenle de komünist partisinin politik stratejisi her durumda politik istikrarsızlığı derinleştirmeye yönelik olamaz. Bizim durumumuzda stratejik yönelim istikrarsızlaştırma ya da otoriter istikrar çabaları karşısında demokratik istikrarı hedeflemelidir. Barış ve demokrasi güçlerinin hükümetinin kurulması çoğulcu demokratik bir rejim ve halkın demokratik katılımıyla böyle bir istikrar gerçekleştirilebilir. Bu koşullarda devrimci durum, politik istikrarsızlık doğmadan da oluşabilir.

Yeniden, yaşadığımız koşulların işçi sınıfı ve demokrasi güçlerinin mücadelesi açısından stratejik anlamına dönelim. 60'lı yıllardan itibaren, gitgeli bir şekilde ve kesintilere uğratılarak gelişen antiemperyalist ve demokratik bir güç birikimi olsa da, gelişme emperyalizm yanlısı ve gerici güçlerin ağırlığını artırması yönünde olmuştur. Sol ve demokratik güçlerin mücadele gücünü geliştirmelerini engelleyen etkenlerin rolü artmıştır. Oligarşi otoriter

bir rejim içinde ve halkın belli bir kesiminin onayını alarak egemenliğini sürdürmek ve bu koşulları kalıcılaştırmak istiyor. Bunun için ANAP'ın öncülüğünde yeni oluşturulmakta olduğu sosyal güçler koalisyonunu kalıcı kılmak, çıplak baskı unsurunu kontrollü bir şekilde devre dışı tutmakla birlikte, esas olarak meclisteki partiler sistemiyle yığınların desteğini alarak toplumda hegemonyasını kurmak amacını güdüyor.

Oligarşinin bu oyunu nasıl bozulabilir? Halkın temel istemlerini gerçekleştirmeye yönelik mücadelenin önündeki zorluk ve engeller nasıl aşılabilir? Yeni olanakların yarattığı potansiyeller nasıl harekete geçirilebilir?

Benzer sorunlarla karşılaşan Batı Avrupa komünist partilerinin farklı açılarından yürüttükleri tartışmadan şu sonuçları çıkarabiliriz: Ekonomik (ve politik) istikrarsızlıklara karşı kapitalizm içinde demokratik bir alternatif gösterilmelidir; çünkü ne devrimci bir durum vardır, ne de emekçiler sosyalizm ve devrim için hazır. Bu demokratik alternatif yalnızca bir istikrar programından ibaret olmamalı, anti-tekelsel bir eğilim de taşımalıdır. Demokratik alternatif gerçekçi olmalı, onu gerçekleştirebilecek bir güç birikimi var olmalıdır. Komünist partisi bu demokratik alternatif temelinde bu güçlerin birlikte eylem yeteneğine sahip olmalıdır. Sorunların köklü çözümünün sosyalizmde olacağı gösterilebilmelidir.

Bunlara dünya komünist hareketinin özellikle faşizm ve gericilik koşullarındaki mücadele deneyimlerinden çıkarabileceğimiz şu dersleri de ekleyebiliriz: Uzaktaki amaçların içinde bulunduğumuz aşamaya çekilmesi, bugün var olan olanaklarla amaç arasında pratikte aşılamayan bir uçurum yaratmıştır. Ancak devrimle gerçekleştirebilecek stratejik amaçların saptanması, bütün çalışmaları koşulları tümüyle bize bağlı olmayan devrimin hazırlığına bağımlı kılmalıdır. Bu durum bağlaşıkların kapsamının daralmasına, komünist partisinin izole olmasına, eylemsizliğe ya da serüvenciliğe sürüklenmesine yol açmıştır. Bütün bunlar komünist partilerinin politik stratejilerini ciddi olarak gözden geçirme zorunluluğu ile karşı karşıya getirmektedir.

TBKP'nin program tasarısındaki yeni stratejik yönelimin unsurlarına geçmeden önce Türkiye devrimci sol hareketi içinde bu bağlamda ortaya çıkan (komünist hareketin de kendisini zaman zaman kurtaramadığı) birkaç yanlışla dikkat çekelim. Stratejik temel durumun analizini doğru yapamamak. Ekonomi ile politika arasında mekanik bir ilişki kurmak. Ekonomik indirgemecilik yöntemini kullanmak. Ulusal ve uluslararası etkenin ilişkisini belirleyememek.

Sürekli ya da yapısal devrimci durum analizi yapmak. Politik stratejiyi güçler analizine göre değil de kapitalizmin gelişme düzeyine göre saptanmış bir devrim tipine göre çizmek. Devrim aşamalarını şematize etmek. Sosyalizme kadar her aşaması bilinen bir yol planı yapmak. Her aşama için bağlaşıkların (cephenin) kapsamını ve platformunu statik ve şematik biçimde saptamak. Devrim "treninin" durduğu her "istasyonda" kimi bağlaşıkların "ineceğini" ve böylece kaçınılmaz olarak kapsamın sürekli daralacağını varsaymak. Buna karşılık karşıt güçlerin sürekli genişlemesi gerektiğini düşünmek. Gerçekçi istemleri, güncel reformları, genel olarak politikayı küçümsemek, yalnızca taktik çerçevesinde ele almak...

TBKP program tasarısındaki yeni politik strateji, komünist ve tüm devrimci sol hareketin ülke çapında ve uluslararası alandaki tarihsel ve güncel deneyimleri temelinde yeni yaklaşımlar geliştirmektedir. Bu konuda yazılanları yinelenmeden (2) ülkedeki yeni koşulların analizi sonucu yapılan stratejik değişikliklere kısaca değinelim.

Temel amaç sosyalizmdir. Sosyalizm, sosyalist devrimle kurulacaktır. Sosyalist devrim bir süreçtir. Bu süreç sosyalist devrime geçiş aşamasıyla başlayacak ve bir dizi aşamadan geçerek komünizmin kuruluşuna kadar sürecektir. Bugünkü durumdan sosyalist devrime geçiş aşamasına varıncaya kadar da az veya çok uzun bir süre geçecektir. Kapitalizmin çerçevesi içinde, sosyalist devrime geçiş eşiğinin altında kaç aşama olacağı, bu aşamaların çözmek durumunda kalacağı temel görevler, amaçlar, bugünden öngörülemez. Biz ancak içinde bulunduğumuz aşamanın amacını, temel görevini, hedeflerini, programını, güçlerini saptayabiliriz. Aşamanın amacı, temel amaca yaklaşmaya olanak sağlıyorsa ve sağladığı ölçüde stratejik amaç niteliğini kazanır.

Aşamanın amacı, tek hedefler için yürütülen mücadelelerin bağlanabildiği bütünsel bir amaçtır. Böyle bir bütünsel politik amaç saptanamazsa politik strateji oluşamaz. Bu politik amacı bu aşamada gerçekleştirebilecek politik ve sosyal güçler var olmalıdır. Oteyandan bu amacın gerçekleşmesi, kendisini gerçekleştiren güçlerin nicelik ve nitelik olarak güçlenmesine yol açmalı, bu çerçevede işçi sınıfının toplumsal gelişimde oynadığı rol artmalıdır. Bu durum, politik güçler oranında olumlu bir kayma anlamına gelecektir. Bu nasıl gerçekleştirilebilir? Örneğin, demokrasi hareketinin bu aşamadaki tek tek kazanımları aşamanın amacı açısından bir yenilgi ya da geri bir adım

olarak ortaya çıkmamalıdır. Eğer aşama için gerçekçi olmayan bir amaç saptanırsa kaçınılmazlıkla bu sonuç doğar ve kitleler kendilerini bu kazanımlarla özdeşleştiren, bu kazanımlara sahip çıkan politik güçlere yönelirler.

Oligarşinin uzun erimli taaruzunu ve egemenliğini yeni biçimde pekiştirme çabasını geri puskürtmek için kapitalizm çerçevesinde nasıl bir demokratik alternatif geliştirebiliriz? Program tasarısı bu soruya, halkımızın temel istemlerini bugünkü güçler oranı temelinde çözülebilecek ölçüde ifade eden hedefleri programlaştırarak yanıt getiriyor. Bütün bu hedefler, toplumun demokratik yenilenmesi amacına bağlanıyor. Partinin stratejik çizgisi, dış ve iç etkenler açısından Türkiye'yi Amerikan emperyalizminin çatışma politikasının aracı olmaktan kurtarma ve demokrasiyi kazanma çizgisi olarak belirleniyor. Bu stratejik yönelim, hem verimli durumu değiştirmeyi öngörmekte, hem çoğulcu demokratik bir rejimle toplumsal ilerlemenin önündeki engelleri temizleyip sosyalizme yaklaşmaya olanak sağlamaktadır. Başka bir deyişle, ülke koşullarının gerçekçi analizine dayanan yeni politik strateji bir devrim stratejisi olmadığı gibi, başlı başına bir toplumsal ilerleme stratejisi de değildir. Toplumsal ilerlemeye yol açmayı amaçlayan, kapitalizm çerçevesinde bir demokratik ilerleme stratejisidir. Böylelikle bu politika strateji çerçevesinde ulusal çapta genel demokratik çıkarlarla sosyal sınıfsal çıkarlar arasında, diyalektik bir ilişki kurulmaktadır.

Politik strateji, komünist partisine politik gelişmelere aktif müdahale etme olanağı hazırlamalı, politika oluşturma ve uygulama yeteneği kazanmasına temel olmalıdır. Komünistlerin hayali bir devrim perspektifine yönelik hazırlıkla yetinmeleri onları sürekli eylemsizliğe ve politikasızlığa mahkum edecektir. Eğer kitlelere "Sorunlarınız devrimden sonra çözülecektir" denirse, ya da zaten kapitalizm çerçevesinde gerçekleştirilemeyecek hedefler saptanırsa, sorunların yükünü taşıyan kitleler gerçekçi gözükken çözümleri öneren partilere destek vereceklerdir. TBKP program tasarısında bu aşamanın programını oluşturan bölüm, komünist partisinde her alanda politikalar geliştirebilmesi için azami ölçüde olanak vermektedir.

Dönüşümler için mücadele kuşkusuz Türkiye komünist hareketi için yeni değildir. Yeni olan, güncel ve gerçekçi nitelikli demokratik hedeflerin bütünsel bir amaca bağlanarak, bütün bir aşama boyunca geçerli bir stratejik yönelim olarak programlaştırılmasıdır. Ya da başka bir deyişle, demokratik bir alternatif programın bu aşamadaki politik stratejinin içeriğini oluşturması

dır. O halde sorunun şu yanının da irdelenmesi gerekir: Bütün bir aşama boyunca her türlü politik zızzaklardan bağımsız olarak stratejik amaç güncelliğini koruyabilecek mi? Bütün bir aşama boyunca bu amaç geniş politik ve sosyal güçleri birleştirebilecek bir çekim merkezi olmayı sürdürebilecek mi? Yoksa toplumun demokratik yenilenmesi, hemen yarın kolayca gerçekleştirilebilecek nitelikte bir amaç mıdır? Durumun analizi böyle olmadığını gösteriyor. Günümüzde iç ve dış koşullar öylesine değişmiştir ki en küçük bir demokratik hedef için bile büyük bir mücadele vermek gerekmektedir. Stratejik amaç ancak sert sosyal ve politik mücadeleler sonucu politik güçler oranında niteliksel bir değişiklik sağlanarak gerçekleştirilebilir.

Hemen çıkarabileceğimiz bir sonuç şudur: Bu durum, her zaman somut-tarihsel bir ilişki içinde ele alınması gereken reform-devrim ilişkisinin bu koşullarda yeniden belirlenmesini gerektiriyor.

Yeni politik stratejinin, politik güçlerin yer alımındaki olumsuz değişiklikler karşısında daha geniş güçleri birleştirerek mücadeleyi egemen güçlerin daha dar bir kesimine yöneltmesi gerekmektedir. Temel görev, stratejik amacı gerçekleştirebilecek bir güç birimi yaratmak, bu amaç için nüfusun ezici çoğunluğunu kazanmaktır. TBKP program tasarısında emperyalizmin militarist güçleri ile oligarşiye karşı, işçi sınıfından sanayici ve iş adamlarına kadar tüm sosyal güçler, Türk ve Kürt halkı, tüm köklü geleneği olan politik akımlar bu aşamada, şu ya da bu demokratik hedef için, şu ya da bu biçimde ve ölçüde diyalog ve işbirliği yapabilecek olanağa sahip güçler olarak görülmektedir.

Bağlaşıklık sorununda, sosyal ve politik bağlaşıklık ilişkileri arasında şematik bir eşitlik varsayılmamalı, her ikisi arasında mekanik bir öncelik-sonralık sırası öngörülmemelidir. Her iki düzeyde ilişkileri aynı anda ve birbirine bağlı olarak geliştirmek amaçlanmalıdır. "Altın" ve "üstten" kurulacak ilişkiler de birbirinin karşısına konamaz. Bağlaşıklık statik olarak düşünülmemelidir. Politik bağlaşıklığın bir sonraki aşamada mutlaka daralmak zorunda kalacağı doğru değildir. Bu durum potansiyel olarak karşımıza çıkabilir. Tartışmalar, iç hesaplaşmalar, yeni gruplaşmalar olabilir. Ama bunu daha baştan öngörmek bağlaşıklığı kendi elimizle daraltmak anlamına gelir. Kazanmak istediğimiz politik ve sosyal güçlere nesnel çıkarlarını dikkate alarak uzun erimli, sosyalizme kadar sürecek bir perspektif verebilmeliyiz. Eskiden kullandığımız "sınıfsal bağlaşıklık", "politik bağlaşıklık" terimleri de birçok aşamalardan geçerek sü-

reç halinde oluşabilen bağlaşıklık sistemini tanımlamakta yeterli olamıyor. Bunların yerine diyalogdan işbirliğine ve partiler bloğuna kadar uzanabilen politik ve sosyal bağlaşıklık ilişkilerinden söz etmek daha doğru olacaktır. Değişik sosyal ve politik güçler karşısında komünist partisinin tek tür değil farklılaşmış bir bağlaşıklık politikasının olması gerekmektedir. Sol ve demokratik güçler arasında öncelik sonralık farkı yapılmamalıdır. Her iki tür bağlaşıklık ilişkilerinin ayrı önem ve işlevleri vardır ve birbirlerinin yerini tutamazlar. Bu çerçevede değişik sosyal ve politik güçlerden oluşan demokratik yığın hareketleriyle kurulacak bağlaşıklık ilişkileri büyük önem taşımaktadır. Komünist partisi esnek, yapıcı, eşit haklılığa dayalı, bağlaşıklık kurduğu güçlere saygılı, bencillik ve hegemonyacılıktan uzak bir bağlaşıklık politikası geliştirmek zorundadır. TBKP program tasarısında "Diyalog ve işbirliği politikası" adı altında böyle bir politika çizilmektedir.

Stratejik yönelim, devletin iç ve dış, ekonomik ve sosyal politikasını, kültür politikasını bugünden etkilemeyi amaçlamalıdır. Devlet egemen burjuvazinin, özellikle de oligarşinin çıkarlarını ifade etmekle birlikte bunu yapabilmek için sayısız bağlarla toplumun bütün sınıf ve katmanlarıyla bağlıdır. Ekonomi ile politikanın diyalektik ilişkisi içinde devletin görece bağımsızlığı vardır ve bir ölçüde sosyal ve politik güçler oranı devlete de yansır. Bu nedenle kapitalizm çerçevesinde yalnız devlet politikasını değil, devletin belirli aygıtlarının işleyişini ve egemenlik biçimini, ya da rejimi etkilemek, değiştirmek olanaklıdır. TBKP program tasarısı da işçi sınıfının toplumda ağırlığının artmasıyla geniş, demokratik bağlaşıklık ilişkilerinin kurulmasıyla, kitlelerin demokratik katılımının genişlemesiyle oligarşinin bugünkü politikası ve rejimi yerine demokratik bir politikanın ve demokratik bir rejimin getirilmesini amaçlamaktadır.

Nihayet, işçi sınıfı ve demokrasi güçlerinin karşısında yalnız ulusal çapta bir güç değil, uluslararası alanda örgütlenmiş bir oligarşinin durduğu dikkate alınır, politik stratejinin aynı zamanda emperyalizmin en gerici ve saldırgan kesimlerine karşı yönelmesi gerekmektedir. Bunun yanı sıra proletarya enternasyonalizmini içeren, ama onunla sınırlı olmayan dünya çapında ilerlemeden yana tüm güçleri de kapsayan bir uluslararası dayanışma anlayışı, bu anlamda yeni bir enternasyonalizm yaşama geçmek zorundadır. TBKP program tasarısı, bu zorunluluğu da göz önünde bulundurmaktadır.

Bu bağlamda ortaya çıkabilecek

birkaç soruya da kısaca değinelim. Şu sorulabilir: Reformlardan oluşan bir programı bu aşamanın politik amacı durumuna getirmek bir bakıma politik stratejimizle reformla sınırlamak daha doğrusu reformist olmak anlamına gelmiyor mu? Bu sorunun bir yönü politik stratejiyi devrim stratejisiyle sınırlayan bir anlayıştan kaynaklanıyor ki bunun yanlışlığını geçen bölümde tartıştık. Onun için bu soruya hangi koşullarda sorulduğuna göre yanıt vermek doğru olacak. Eğer devrimci bir durum varsa kuşkusuz "Evet" diye yanıtlıyacağız. Ama eğer ülkemizin bugünkü koşulları söz konusuysa sorunun yanıtı açıkça "Hayır" olmalıdır. Bizim durumumuzda ancak reformlar için çoğulcu demokratik rejim için verilecek zorlu bir mücadeleyle politik güçler oranında nitel bir değişiklik yaratmak olanaklıdır. Devrimin koşullarının hazırlanması da özel etkene bağlı olduğu kadarıyla ancak bu yolla gerçekleşebilir. Kitleler devrimin gerekliliğini, ancak uğrunda bugünden harekete geçmeye hazır oldukları hedefler için girdikleri mücadelenin politik deneyimleri temelinde kavrayabilirler. Bu çizginin alternatifinin ya eylemsizliğe ya da kitlelerden kopuk, eylem için eylem anlayışına götüreceği, ülkemiz ve dünya işçi hareketinin deneyimleri temelinde irdelenirse, görülebilir ve bütün sol güçler bu konuda geçmiş pratiklerinde kendilerini eleştirecek bir nokta bulabilirler.

Bu sorunun bir yönü de şudur: Hangi durumda olursak olalım, temel amacımız sosyalizme yalnız bir reformlar süreciyle ve iktidarın sosyal-sınıfsal yapısı değişmeden varlabileceğini ileri sürmek reformizm anlamına gelir.

Şöyle bir soru da akla gelebilir: Bu aşamadan sonraki gelişme sürecinin bugünden öngörülemediği dikkate alınırsa, stratejik amacın aşamanın politik amacıyla özdeş tutulması, demokratik yenilenmeyi sosyalizme devrimci geçiştiren koparmıyor mu?

Bu sorunun bir yönü, demokratik yenilenmenin stratejik olmaya "layık" bir amaç olarak görülmemesinden kaynaklanıyor. O zaman, içinde bulunduğumuz koşulların analizine ve bunun stratejik sonuçlarına dönmek gerekiyor. Şu karşı soru da sorulabilir: Acaba politik durum daha ileri bir stratejik amaç saptanmasına elverişli de öznel bir değerlendirmenin sonucu olarak mı bu amaç geri çekiliyor? Tam tersine bizi yöntemimiz alabildiğine nesnel bir analize dayanmayı öngörüyor. Bu aşamadan temel amacımıza doğru yönelimi sağlayacak olan etken işçi sınıfının kuracağı geniş demokratik bağlaşıklık ilişkileri, nüfusun ezici çoğunluğunu kazanarak oluşturacağı demokratik güç birikimi, bütün bunlarla birlikte toplumda artacak olan politik ağırlığıdır. Bu yönelimin nasıl bir somut süreçten geçeceğini bugünden belirlemek olanaklı olmasa da, eski terminolojiyle politik güçler oranının, devrimci dönüşümleri gerçekleştirmeye elverişli bir duruma doğru gelişeceğini öngörebiliyoruz. Sorunun bir başka yönü de şudur: İçinde bulunduğumuz aşamanın amacı, uğrunda gerçekleştirmesi için bugünden mücadele ettiğimiz hedefler, ülkemizin, halkın temel sorunlarının ancak kısmi çözümleridir. Her kısmi çözüm, daha köklü bir çözümün ihtiyacını bilince çıkaracak ve onun güçlerini olgunlaştıracaktır. Bu da ancak demokratik ilerlemeyle, toplumun demokratikleştirilmesiyle ola-

naklıdır. Böylece demokratik yenilenmenin bugünkü durumdan hareketle toplumsal ilerlemeye yol açabilecek bir stratejik amaç olduğu ortaya çıkıyor.

Şöyle bir soru da sorulabilir: Demokratik devrimden önce araya başka bir aşamanın girmesi devrimi daha uzağa atmış olmuyor mu? Bu sorunun şematik bir politik strateji anlayışından kaynaklanan yönünü yine bir yana koyalım. Sorunun diğer bir yönünün çıkış noktasını devrimin zaten gündemde durduğu ve saptanmış bir zaman planının şimdi öznel isteğe bağlı olarak değiştirildiği varsayımında buluyoruz. Böylece yine politik durumun analizine dönüyoruz. Ortada ne devrimci durum var, ne de oluşmasına yönelik belirtiler. Nesnel olarak var olmayan bir konuyu gündemden çıkarmak ya da uzağa atmak kuşkusuz olanaklı değildir. Devrim olsun diye öznel isteğe göre zaman planı da yapılamaz, politik strateji de çizilemez. Gerek bu aşamanın amacına gerekse devrimci dönüşümlere ne zaman varılacağı öznel niyete değil, nesnel etkenlerin yanısıra, önemli ölçüde komünist partisinin bu stratejik yönelimi doğrultusunda kazanılabilecek tüm güçleri birleştirme, politika oluşturma ve etkin olma yeteneğine bağlı kalacaktır. Bugünden başlayarak politik gelişmelere aktif müdahale edebilmesi, sol güçler arasında ortak davranış biçimlerinin oluşmasına azami ölçüde katkıda bulunabilmesi, her durumda azami ölçüde geniş güçlerle birlikte hareket edebilmesi konuları amaçlara göreceli en kısa sürelerde ulaşılmasına olanak sağlayacaktır. "Neden Yeni Politik Strateji" başlıklı yazı önümüzdeki sayılarda da sürecektir. (2) A.g.y. TBKP Program Tasarısının Yeni Yaklaşımları, Essen 1987.

TBKP PROGRAM TASARISI ÜZERİNE*

Emine AMASYALI-FAC

Komünist Partilerinin programlarının devrimci özleri; öndeki görevleri, aşamaları, her aşamadaki bağlaşıkları doğru belirlemeleriyle, kitlelerle bağlaşılbilme, kitleleri yanlarına alabilme yetenekleriyle ve en önemlisi de günün görevlerini vazgeçilmez temel amaca, yani devrim ve sosyalizme bağlayabilmeleriyle ortaya çıkar. Bu programları komünist veya işçi partisi programı yapan vazgeçilmez öz, asgari programı azami hedefe yani sosyalizme bağlayabilmektir. Yoksa program bir reformlar yığını, reformcu talepler belgesi olmaksızın öteye geçemez.

Tarih boyunca ve ülkenin koşullarına bağlı olarak asgari programların talep ve hedeflerinde farklılıklar görülür. Örneğin 1903'lerden devrime kadar Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisi'nin asgari programı burjuva demokratik

hedefler öne koyuyordu. 1968 yıllarından sonra, Avrupa Partilerinin kimisi örneğin Fransız Komünist Partisi anti-tekel hedefli "İleri demokrasi" belgilli asgari programlar düzenlediler. Orta derecede gelişmiş ülkelerin komünist partileri anti-tekel, "anti-empyalist" hedefli programlar geliştirdiler. 1970'lerin ortalarından başlayarak (daha önce de kimi örnekler var) anti-tekel aşamanın gerçekleştirilmesi için bile gerekli, bu aşamaya varmayı kolaylaştırabilecek, tekellerin, oligarşinin politikasını geriletebilecek, iktidarda sınıfsal bir değişiklik önermeyen, sadece güçler dengesinde kimi değişimler sağlayabilecek "alternatif" (seçenek) programlar yapılmaya başlandı. Bu, o anın çok acil görevlerini çözme ve bir adım ileri atabilme ihtiyacından kaynaklanıyordu. Bunlar anti-kriz veya an-

ti-faşist geniş bağlaşıklı, dar (kapalist) çerçeveli reform programlarıydı.

Bu türden acil talepler programlarının ya da alternatif programların tümü o gün için zorunlu, hedefe yaklaşmamız için kaçınılmaz ve kitlelere ferahlık getirici reformlar önerirler. Bu reformlar programı işçi sınıfının kendi programı olmaktan uzaktır, ama kendi programının ilk adımı bile uygulayabilmesi için gerekli, kendisinin de aktif katılacağı talepleri içerir. Bu türden alternatif programlar, acil talepler programları gerekli ve doğrudur. Çünkü işçi sınıfı devrim yapabilmek için devrimin koşullarının hazırlanması gerektiğini bilir. Bu koşulların, günümüz dünyasında bir dizi "kapitalizm çerçevesinde reform" olmadan hazırlanamaya-

cağını da bilir. İşçi sınıfı reformlardan korkmaz, ama kendini hiçbir zaman, tek bir dönem için bile reformlarla sınırlamaz. Reformlar, reformcu programlar ana hedefe, sosyalizme bağlanmazsa bunun reformizm ve sınıf uzlaşmacılığı olacağı gerçeğini de hiç gözden kaçırmaz. Bu ana ilke konusunda, 1987 yılında da, henüz bu ilkeyi geçersiz kılacak hiçbir gelişme olmamıştır. Yeni düşüncenin en büyük sözcüsü SBKP Genel Sekreteri Gorbacov'un Lenin'den yaptığı birkaç temel alıntıdan biri de, Lenin'in "Sosyalizmin gerçekleşmesine, güçlerin sosyalizm için hazırlanması ve örgütlenmesine yönelik çabayı bir an bile gözden kaçırmadan özgürlük için savaşmak" fikridir. Devrimcilikle reformculuğu ayıran birçak sirtı gibi ince ve keskin sınırı ıyık yakalamak ise her zaman o kadar kolay olmuyor.

İşte TBKP Program tasarısına tam bu noktadan eleştirel bakmalıyız. Elimizdeki tasarı tipki benzer programlar gibi kitleleri devrime hazırlayabilmek, sosyalizme götüren yolu açmak niyetinden hareket ediyor kuşkusuz. İlk engel olarak 12 Eylül diktatörlük rejimini ve onun politik güçler dengesini görüyor. Bu dengede değişiklikler hedefliyor. Bu dengeyi değiştirebilecek ve bu arada en geniş toplum kesimlerini çevresinde toparlayabilecek talepler ileri sürüyor. Tüm kapitalizm çerçevesindeki, pek çoğu da tekelci kapitalizm çerçevesini aşmayan bu talepleri programlaştırıyor. Ama tasarıda, tam bu noktada diğer benzer programların hiçbirinde yer almayan bir atama yapılarak, 12 Eylül rejimini aşma, onun tahribatını giderme programı stratejik bir aşamanın programı ilan ediliyor. Böylece ileri sürülen talepler Barış ve Demokratik Yenilenme stratejik aşamasının, "stratejik", yani bu aşama sona erene kadar ilerisine geçilemeyecek stratejik talepleri oluyor. Bu dönemin sadece burjuvaziyi, sadece büyük burjuvaziyi değil hatta tekelcilerin bir bölümünü de içine alan bağlaşıkları da işçi sınıfının uzun soluklu stratejik bağlaşıkları katına yükseltiyor. Bu, tasarının hem zayıf hem de reformculukla devrimcilik arasındaki kıldan ince kılıçtan keskin çizgide, dengeli tam bulamayıp sağa doğru atılan önemli bir adımdır. Günümüzde alternatif programların gereğini inkar edemeyiz ve tasarıdaki bu bölüm mutlaka var olmalıdır ama bir stratejik aşama programı olarak değil, bir alternatif program olarak,

Programın bir yerlerine hedefimizin sosyalizm olduğunu ne kadar koyarsak koyalım (ki elimizdeki taslağın yazılı bölümü 65 sayfadır, ve sosyalizm hedefi ilk kez "sosyalizm bugünkü durumun temel alternatifidir" denerek 58.

sayfada bir kez, 61. sayfada ise daha açılarak ikinci kez söyleniyor. Ama bunu bizim yapacağımız vurgusu bile yok. Konu hep Türkiye'nin sosyalizme ihtiyacı vardır diye konuluyor. TBKP Türkiye'de sosyalizmi kuracaktır nelliği ve vurgusu üslupta bile yok) bunu söyleyip geçmek yetmez. Güncel acil talepleri asgari programımız olması gereken anti-tekel, anti-emperyalist dönüşümlere, bunları da temel hedefimize, kitleleri bu amaca yönlendirerek ve iktidar hedefi göstererek bağlamalıdır. Oysa elimizdeki tasarı, hedefe doğru giderken öngörülen aşamaların arasına, alternatif program taleplerini stratejik aşama düzeyine yükselterek, Çin seddi koyuyor. TBKP Program Tasarısı'nın yeni yaklaşımlarını açıklayan broşürün 11. sayfasında durum, ikircime yer bırakmaksızın şöyle açıklanıyor: "Eğer bugün aşamanın amacı doğru olan devrime yönelmek olarak saptasaydı, o zaman güncel istemler için mücadeleyi devrim amacıyla bağlamak gereği ortaya çıkacak, bu aşamada gerçekçi olmayan bu amaçla somut olarak bağ kurulamayacağı için de parti "sol" sektör ya da ekonomist bir konuma sürüklenmek tehlikesiyle karşı karşıya gelecekti." Oysa güncel görevleri devrim amacına bağlamak, hepimiz biliriz ki devrimcilik değil, bir yandan kitlelerin reformlarla çözümlenebilecek sorunlarının çözümü için mücadele verilirken, öte yandan bu hedefi gözden kaçırmamak ve kaçırtmamaktır. Yani, açıklamada söylenenin tam tersidir doğru olan. "Sol" sektör konuma düşmekten kaçınırken sınıf uzlaşmacısı ve reformist konuma düşmekten de aynı derecede korkmamalı mıyız?

Program hazırlanırken, temeldeki kaygı, çok haklı olarak kitleleri devrimci duruma yaklaştırabilecek ortamı hazırlamak, yani en geniş bağlaşıkları sağlamaktır. Bu temel amaç üzerindeki vurgu öylesine ağır olmuştur ki, sonunda program tasarısının özellikle Barış ve Demokratik Yenilenme bölümünde ve bu aşamayı stratejik aşama olarak belirleyen çizgisinde, tüm bunların, bağlaşıkların ve taleplerin aslında bizi amacımıza yaklaştıracak ARAÇLAR oldukları unutulmuş, ARAÇ, AMAÇ yerine geçirmiştir. Bu, tasarının en önemli zaaftır. Kitleler kazanılmak istenmektedir ama, ilk "Stratejik aşama"da, gerek dil ve üslup, gerekse öz olarak kitlelere değil, bugün için kitleleri arkalarından sürükledikleri görülen, kontrol eden siyasal partilere, örgütlenmelere seslenilmekte, onların, kabul edilecekleri sanılan sınırlar içinde kalınmaya özen gösterilmektedir. Bizim ne günlük ne de bilimsel dilimizde olmayan "istikrar", "mutabakat", "fazilet" gibi sözcüklerin kullanılmasından tutun da, çok önemli bir nokta olan NATO'dan çıkılmasını önermemek gibi yaklaşımların temelinde, hep bu, acaba kitleleri kontrol altında tutan burjuva güçleri neleri kabul edebilirler endişesi vardır. Oysa Türkiye'de toplumsal sınıfların ve geniş halk kitlelerinin daha soğukkanlı ve bilimsel bir değerlendirmesi, kitlelerin çoğunlukla onların sözcüsü konumundaki politik güçlerin ilersinde olduklarını ortaya koyacaktır. Öte yandan programın bu bölümünde üslup olarak benimsemiş olan "mali", "malı" türünden dilek kipi üslubu da, ileri sürülen talepleri bizim dışımıza çıkarmakta, burjuva güçlere bir öneri haline getirmektedir. Yani "Biz doğruyu ortaya atalım da, bunların kendi çıkarlarına da olduğunu onlar anlamazlarsa bile bir anlayan elbet bulunur" mantığı, yani "iyilik yap denize at balık bilmeyse Halik bilir" mantığıdır bu.

Kısaca, iktidar perspektifi, iktidar hedefi taşımayan, işçi sınıfının iktidardaki ağırlığı hedefine yönelmeyen, zaten yapısı gereği yönelemeyecek olan bir alternatif programı stratejik programımız olarak benimsersek, böyle bir programla kitleleri kazanmamız da mümkün değildir. Çünkü, Barış ve Demokratik Yenilenme stratejik aşaması için ileri sürdüğümüz taleplerin pek çoğu özellikle sosyal demokrat olduklarını ileri süren partilerin, hatta kısmen tekelcilerin ve büyük burjuvazinin partisi DYP'nin ve hatta hatta ANAP'ın programında da yer alırken, kitlelerin Türkiye Komünist Partisi'ne yönelmeleri için -bu sınırlar çerçevesinde kalmakça- hiçbir neden yoktur. Bugün, bu talepler etrafında burjuva partilerinin peşinden gitmeyi sürdüreceği olan kitlelerin, yarın onlara "hadi artık Demokratik Yenilenme aşaması bitti. Şimdi sosyalizm geliyor" dediğimizde -bugünden devrimci kitleyi yaratmak için adım atmamışsak- yarın bize yaklaşımları için de sebep yoktur.

Programın ruhu, özü olarak görülen Barış ve Demokratik Yenilenme Stratejik aşamasının, benzer programlarda ve önemli aktarmalar yaptığımız DKP programında da yer aldığı gibi bir stratejik aşama programı değil, bugünün acil görevlerinin programatik belgesi haline getirilmesi, tasarının taşıdığı en önemli sakıncanın giderilmesini sağlayabilir. Öte yandan, zaman zaman dile getirildiği biçimiyle "Bu strateji, taktik gibi sözlere önem veremeyelim, strateji denirse ne olur" biçimindeki karışıklıkların, "Peki madem önemli değil, gerek parti içinden gerekse dışımızdaki sol ve devrimci çevrelerden yükselen bunca eleştiriye rağmen stratejik aşama denemesindeki ısrar nedir?" sorusuna verecek cevapları da yoktur.

Programın ruhu, özü olarak görülen Barış ve Demokratik Yenilenme Stratejik aşamasının, benzer programlarda ve önemli aktarmalar yaptığımız DKP programında da yer aldığı gibi bir stratejik aşama programı değil, bugünün acil görevlerinin programatik belgesi haline getirilmesi, tasarının taşıdığı en önemli sakıncanın giderilmesini sağlayabilir. Öte yandan, zaman zaman dile getirildiği biçimiyle "Bu strateji, taktik gibi sözlere önem veremeyelim, strateji denirse ne olur" biçimindeki karışıklıkların, "Peki madem önemli değil, gerek parti içinden gerekse dışımızdaki sol ve devrimci çevrelerden yükselen bunca eleştiriye rağmen stratejik aşama denemesindeki ısrar nedir?" sorusuna verecek cevapları da yoktur.

* Yayınlanan bölüm Emine Amasyalı imzalı mektubun "Politik Strateji" başlıklı kısmıdır.

Mücadelenin çıkarlarına uygun olarak kendini yenilemek

Altay SÖZER

"TBKP, programında 'proletarya diktatörlüğü' terimini kullanmıyor. Bunun nedeni, elbette kavramın içeriğinin yanlış olması değildir. Bu kavram, pratiğin sınavından geçmiş, bilimsel bir kavramdır. Ancak kolay anlaşılacak, hatta günümüzde yanlış anlayışlara kapı açabilecek olması nedeniyle program gibi politik bir belgede kullanılması uygun görülmemiştir." (TBKP Program Tasarısının Yeni Yaklaşımları, s. 14)

Diktatörlük teriminin emekçi yığınlarına açıklanması daha yüzyılımızın başında bile o kadar kolay bir iş değildi. Lenin, 1919 yılında yaptığı bir konuşmada şöyle diyordu: "Diktatörlük acımasız, ağır, kanlı, ızdırap verici bir sözdür." (Toplu Yapıtlar, Rusça, c. 38, s. 350) Bu gerçek ise bolşeviklerin savunduğu temel Marksist ilkelere bir olan proletarya diktatörlüğünün halka açıklanmasında güçlük çıkarıyordu. Şöyle devam ediyordu Lenin: "Proletarya diktatörlüğü sözü latince bir sözdür ve onu duyan her emekçi onun ne olduğunu anlamıyordu, yaşamda nasıl uygulanacağını anlamıyordu." (a.g.y., s. 371)

Son 50-60 yıl içinde proletarya diktatörlüğü sözünü geniş çevrelere anlatabilmek öncekinden birkaç kat daha zor bir hale geldi. Yüzyılımızın yaşadığı en acı yıllar Hitler diktatörlüğünün Avrupa, Asya ve Afrika'da 50 milyon insanın yaşamını kaybetmesine yol açtığı yıllardır. Bu, diktatörlük kavramına karşı duyulan nefretin dünya çapında olağanüstü güçlenmesini getirdi. İtalya, İspanya ve diğer ülkelerdeki diktatörlükler için de aynı şeyler söylenebilir. Geçmişte Nikaragua'da Samoza, Kamboçya'da Pol Pot, bugün Şili'de Pinoşet gibi isimler insanlığın diktatörlük sözüne karşı tepkisini güçlendiren örneklerdendir. Yurdumuzda ise anti-demokratik rejim, geniş demokrasi güçlerince askersel diktatörlük, faşist diktatörlük, Evren-Özal diktatörlüğü gibi kavramlarla nitelenmiştir.

Leninci analize uygun olarak emperyalizm çağında burjuvazi giderek daha gerilemekte, sık sık baskıcı yöntemlere ve açık diktatörlük rejimlerine başvurmaktadır. Sonuçta demokratik hak ve özgürlükler için, demokrasi için mücadele, yüzyılımızın başına oranla çok daha yakıcı bir görev haline gelmiştir. Bu koşullarda komünistler toplumsal ilerlemenin hedeflerini geniş yığınlara diktatörlüğe değil, demokrasiyle bağlayarak anlatmak zorundadır. Aksi takdirde halktan "bir diktatörlükten çektiğimiz yetmedimi ki, şimdi bir başka diktatörlüğün kurulması için mücadeleye edeceğiz" türünden tepkilerin gelmesi kaçınılmazdır. Çünkü 20. yüzyılın içinde bulunduğumuz son çeyreğinde diktatörlük sözü, yüzyılın ilk

çeyreğinde olduğundan çok daha acımasız, çok daha ağır, çok daha kanlı ve çok daha ızdırap verici bir söz olmuştur.

Burada şu noktaya dikkat edilmelidir: Proletarya diktatörlüğü teorik bir kavramdır. Bu kavram devrimin başarıya ulaştırılmasının, korunmasının ve sosyalizmin kurulmasının yasalıklarına dayanmaktadır. Ancak politik bir terim olarak "proletarya diktatörlüğü", kavramın tüm bu derinliğini yansıtmamaktadır. Hatta sosyalizmin demokratik özünün kavratılması çabalarına zarar vermektedir. Bunun nedeni, geniş yığınların toplumsal bilincinde demokrasi ve diktatörlük kavramlarının sınıfsal içeriğinin anlaşılabilmiş olmasındadır. Pratik yaşamda demokrasi ve diktatörlük sözleri, politik özgürlüklerin genişlemesini ya da daralmasını tanımlarken kullanılmaktadır. Sonuçta tarihsel olarak doğru olan kavram, söz olarak günümüz gerçeklerine uymamaktadır. Tüm bu nedenlerden dolayı bugün bu kavramı kullanan yalnızca 12 komünist parti kalmıştır.

Bizce ilkeleri dogma gibi ortaya koymak ve şu ya da bu tavrıdan veya sözden "ilkeler adına" (sız "dogmalar adına" anlayın) vazgeçmemek yanlıştır. En ilkesel tavır Marksizm-Leninizmin yaşama geçirilebilmesi yolunda bugün üzerimize düşen sorumluluğu yerine getirmektir.

"TBKP'ye göre egemen burjuvazinin bugünkü politikası ve rejimiyle nüfusun ezici çoğunluğu arasındaki çelişki, günümüzde öncelikle çözülmesi gerekli ve olanaklı politik çelişkidir." (TBKP Program Tasarısı, s. 27) Bundan dolayı biz, her tavrımızı buna göre belirlemeyi en doğru yaklaşım olarak değerlendirebiliriz. Biz, bu çelişkinin ancak doğru bir bağışıklık politikasıyla çözülebileceğini görüyoruz. Bağışıklığımız olabilecek güçlerin, bizim temel sınıfsal amaçlarımızı anlamalarını güçleştirebilecek yaklaşımlardan kaçınmamız gerektiğini düşünüyoruz.

Bununla birlikte biz, temel amacımızın sosyalizm olduğunu, sosyalizmin halkımıza neler vereceğini açıklamak görevini ertelemiyoruz. Bunu yaparken amacımız Marksist-Leninist kavramların emekçi yığınlarına tekrarlanması ve ezberletilmesi değildir. Amaç, onların kafasında sosyalizmin en doğru biçimde canlandırılabilmesidir. Türkiye'de sosyalizmin kazanabileceği özgün biçim üzerine öngörülerimiz böyle bir yaklaşımın ürünüdür. Bu, aynı zamanda proletarya diktatörlüğü kavramının içeriğini somut ve anlaşılır biçimde ortaya koyma çabasıdır.

Proletarya diktatörlüğü, herşeyden önce iktidarın sınıfsal karakterinin de-

ğişmesiyle gündeme gelecektir. Bunun için, "sosyalist devrimin başarılması, işçi sınıfı öncülüğünde emekçilerin iktidarının kurulması zorunludur." (TBKP Program Tasarısı, s. 61) Devlet iktidarının el değiştirmesi, proletarya diktatörlüğünün temel işlevlerini yerine getirebilmesi açısından vazgeçilmez bir koşuldur. Lenin şöyle diyordu: "Devlet iktidarı... hem sömürücülerin direnişini bastırmak için, hem de sosyalist ekonominin 'yerleştirilmesi' davasında nüfusun dev yığınlarını, köylülüğü, küçük burjuvaziyi, yarıproleterleri yönetmek için proletarya açısından zorunludur." (c. 33, s. 26)

TBKP Program Tasarısında bu yeni iktidarın özellikleri sıralanırken, Komünist Partisinin ve Marksizm-Leninizmin artan yönlendirici rolüne ve sosyalist demokrasinin geliştirilmesine dikkat çekiliyor. "herkesten yeteneğine, herkese emeğine göre" ilkesinin gerçekleştirileceği, ulusal sorunun çözüleceği ve kültür devriminin yapılacağı vurgulanıyor. Program tasarisında, sosyalizmin kazanımlarının iç ve dış karşı devrimci saldırılardan korunacağı belirtiliyor. (Bkz. TBKP Program Tasarısı, s.56-57)

Burada üzerinde durulması gereken bir nokta daha var: Proletarya diktatörlüğü yalnızca proletaryanın diktatörlüğü değildir. Proletaryanın öncülüğünde tüm emekçilerin iktidardır. Kavramı ortaya atan Marks ve Engels, kapitalist toplumu iki temel sınıfın (burjuvazinin ve proletaryanın) mücadelesi olarak analiz ediyor ve orta katmanların kapitalizmin gelişmesiyle yokolacaklarını varsayıyorlardı. Oysa bu katmanlar yokolmadılar ve emperyalizm çağında geleneksel orta katmanların yanısıra modern orta katmanların da ortaya çıkmasıyla hızla genişliyorlar. Sosyalizm bu geniş toplumsal çevrelerin çıkarlarına da yanıt vermektedir. Bu anlamda proletarya diktatörlüğü azınlığın diktatörlüğü değildir. Lenin proletarya diktatörlüğünü şöyle tanımlıyordu: "Proletarya diktatörlüğü emekçilerin öncüsü olan proletarya ile çok sayıdaki proleter olmayan emekçi katmanları arasındaki (küçük burjuvazi, küçük işletmeciler, köylülük, aydınlar vb.), ya da bunların çoğunluğu arasındaki sınıfsal bağışıklığın özel bir biçimidir." (c. 38, s. 377)

Bu yaklaşım bağışıklık politikasını şematik olarak planlamaya, her üst aşamada bir önceki aşamada birlikte olduğumuz bazı güçlerin mutlak elenmesi gerektiğini savunmaya karşı olmayı gerektiriyor. Sosyalizmde farklı sınıf ve tabakalar, farklı ideolojik, politik ve dinsel akımlar olacaktır. Tekelci, büyük kapitalist ve büyük toprak sahibi emperyalizm ve faşizm yandaşı güç-

Devamı 11. sayfada

Marksist metodoloji ve Program Taslağının ekonomik yaklaşımları

Yılmaz ÇETİN

Lenin 1910'da yazdığı "Marksizmin tarihsel gelişmesinin bazı özellikleri" makalesinde tarihsel sürecin karmaşıklığını vurguladıktan sonra kimi tarihsel dönemlerin politik değişikliklerle belirlendiğini, kimilerinin de sınıfsal ilişkileri etkileyen sosyal-ekonomik dönüşümlerle nitelendiğini söylüyor. Marksizm, diyor Lenin, işte bu gelişmeleri diyalektik metodu ile objektif bir biçimde yakalamasını bilmelidir.

Eğer değişen koşullar bu bilimsel yöntemle analiz edilmez ise Marksizm-Leninizm deforme olur, ölü bir doktrine dönüşür ve pratikle bağlantısı kopar. Artık acil ve yakıcı politik görevlerin belirlenmesine ışık tutamaz olur. Böylece Engels'ten aktararak Lenin'in söylediği "Marksizm eylem için canlı bir kılavuzdur" sözü unutulur gider.

Gerçek süreçlerin objektif olarak yansıtılması ancak diyalektik metodun titizlikle uygulanması ile olanaklıdır. Bu metod maddi yaşamın en genel yasallıkları ile biçimlenmekte ve diğer bilim dallarının metodları ile beraber objektif gerçekliğin yakalanmasının olanaklarını yaratmaktadır.

Marks "Kapital"de diyalektik yöntemi ekonomik alana uygulayarak toplumdaki ekonomik süreçlerin kavranması için tükenmez bir hazine bıraktı.

Kapitalist yapıyı üç düzeyde analiz eden Marks, "Kapital"ın ilk cildinde bu yapının özünü, ikinci cildinde işleyiş biçimini ve en sonucunda da kapitalist yapının görünüş biçimlerini araştırdı.

Lenin ve ondan sonra gelen sosyalist ülkelerin bilim adamları kapitalist yapının tekeli ve tekelci devlet kapitalizmi aşamalarına varan görünüş biçimleri ve işleyiş mekanizmalarını analiz ettiler. Marksist metodoloji, kapitalizmin her aşamasında farklı gelişme varyantlarının (seçeneklerinin) olabileceğini ortaya koymuştur.

TBKP'nin program tasarısının öne koyduğu gerçekçi ekonomik yaklaşımlar, Türkiye'de kapitalizmin bugünkü gelişme düzeyine ve özgüllüklerine ilişkin Marksist çözümlemelere dayanmaktadır.

Bu yaklaşımlar şu sorulara yanıt vermeyi amaçlamaktadır: Oligarşinin bugünkü yeni muhafazakar ekonomik politikasına karşı kapitalizm çerçevesinde uygulanmaya koyulabilecek bir alternatif var mıdır? Kapitalizm çerçevesi içinde uluslararası tekelin ülke ekonomisini sınırsızca sömürmeleri, kendi çıkarları doğrultusunda yönlendirmeleri ve giderek askerileştirmeleri önenebilir mi? Türkiye ekonomisi kapitalizm çerçevesinde kendi ayakları üzerinde durabilmek için doğrulamaya

başlayabilir mi? Ülkemizde bugünden modern teknoloji üretmeye yönelik adımlar atılabilir mi? Bugünden emekçilerin durumundaki kötüleşmeyi durdurmaya, örneğin yığınsal işsizliğin ekonomik duruma uygun önlemlerle azaltılmasına doğru bir gelişme başlatılabilir mi? Nihayet böyle bir ekonomik stratejiyle işçi sınıfı ve emekçilerin bilinç ve örgütlülükleri, kendi güçlerine olan güvenleri artırılıp sosyalizme yönelik bir düzen değişikliği için daha elverişli politik-ideolojik koşullar geliştirilebilir mi? Program tasarısı, bu aşama için öngördüğü ekonomik yaklaşımlarıyla bu sorulara olumlu yanıtlar getirmektedir.

Bu yeni yaklaşımların bazıları şöyle sıralanabilir:

1- Toplumun demokratik yenilenmesi ile sosyalizm maddi üretim sürecinin birbirini izleyen iki farklı halkası olacaktır.

Barış ve Demokratik Yenilenme hedefleri maddi üretimin karşı karşıya olduğu sorunlara kısmi çözümlemeler getirmektedir. Kapitalist üretimin işleyişine yeni bir yön çizmek için demokratik mekanizmaların yerleşmesine öncülük vermektedir. Ülke ekonomisinin uluslararası tekelin yeni sömürgecilik mekanizmasına bağlanmasına son verilmesi, buna paralel olarak uluslararası işbölümünün eşit haklılık ilkesine dayandırılması öngörülmektedir.

Böylece ülkemizin kalkınmasına, ekonomik gücünün artmasına katkı yapıldığı gibi sosyalizmin kuruluşu için de önemli bir potansiyel hazırlanmaktadır. Sosyalist üretim ilişkileri demokratik karakterdeki bu mekanizmalar üzerinde serpilip gelişme olanağı bulacaktır. İnsanın insan tarafından sömürsünü ortadan kaldıran sosyalizm bu temelde maddi üretimi daha da güçlendirici hedefler belirleyecektir.

2- Program tasarısının Barış ve Demokratik Yenilenme bölümünde sömürünün kalkmasına ilişkin herhangi bir önlem yer almamaktadır. Yani tasarı kapitalisti, işçisi, köylüsü, orta katmanı ile tüm sosyal sınıf ve katmanların ekonomik sorunları beraberce göğüslemesini öngörüyor. Bu sorunlar, yarı sosyalizm kurulsun da eğer çözülmemişse yine karşılaşıcağımız sorunlardır. Ücret artışlarının, vergi düzenlemelerinin, toprak reformunun yaratacağı, yığınların gelir düzeyindeki büyümeyle iç pazarın genişletilmesi sağlanacaktır. Kalkınma ve modernleşmenin barış ve demokrasi koşullarında gerçekleşmesini hedefleyen tasarı, bu aşamada kapitalizm yapısında yalnız spekülasyon ve asalaklığın engellen-

mesini ve ekonominin emperyalist ülkelerin askersel-sınai kompleksinin uzantısı haline gelmesinin önlenmesini öngörüyor. Militarist ve asalak çevrelerin etkisini kırarak üretimin bilimsel teknik devrimin gereklerine uygun gerçekleştirilmesi programlanıyor. Güçler oranına göre daha az ya da daha fazla derinlikle anti-emperyalist, anti-tekelci karakterde önlemleri içeren bu doğrultu, ülkemizin insanına iyi bir gelecek garanti ettiği gibi sosyalizm için de sağlam bir zemin hazırlıyor.

3- Yatırımların verimlilik esasına göre gerçekleşmesini, sektörlerarası rasyonelliği, emekçiyi koruyan sosyal hakları öngören program tasarısı ekonomik gelişme için sağlıklı bir alternatif getirmektedir. Bütün bunlar kapitalist ekonomik yapının işleyiş biçimine yeni bir yön vermektedir.

4- Fiyatların, faizlerin ve kredilerin kontrol edilmesini talep eden tasarı bu önlemlerle enflasyon artışının önünü kesmektedir. Marksist anlamda bu önlemler kapitalist üretimin görünüş biçimlerini değiştirerek üretimin dengeleşmesini önleyecek bir mekanizma getirmektedir.

5- Marks'ın önemle üzerinde durduğu gibi işlevsel sermaye ve mülkiyet farklılaşmaktadır. Bugün yalnız bir üretim dalında değil, ulusal çapta ve uluslararası alanda kapitalist mülkiyet artan ölçüde işlevsel sermayeden uzaklaşıyor. Bir yandan kapitalist büyük mülkiyetin tarihsel olarak ne kadar gereksiz olduğu ortaya çıkarken, öte yandan kapitalizm gücünü ve dinamizmini işlevsel sermayenin bilimsel teknik devrim temelinde güçlenen örgütlenmesinden almaktadır. Böylece kapitalist üretimin güçlü ve dinamik olarak gerçekleşmesine olanak sağlanmaktadır.

Bu koşullarda işletmeciler kadroların, teknik elemanların ve işçilerin üretime katılım açısından rolleri ayrı ayrı artmaktadır. Bir bütün olarak bu kesimleri kapsayan bir biçimde ekonomik birimlerde demokrasiyi işletmek üretimi arttırmak açısından büyük önem taşıyor.

Böylece demokratik yönetme ve yönetime katılma gibi ekonomide bugünden önem taşıyan bu sorun toplumsal gelişmenin gelecek açısından da önemli bir unsuru olarak tasarıda yer alıyor.

6- Bir diğer açıdan tasarı kapitalist yapının yalnızca kimi parçalarına yönelik bir değişimi içeriyor. Reformlar programı denilirken bu anlatılmaya çalışılıyor. Örneğin maliyetlerin ücretlere zarar vermeden düşürülmesi talebi her

Devamı 11. sayfa

PROGRAMA YAKLAŞIM ÜZERİNE

M.ÜNLÜ-İSTANBUL

TBKP'nin programının, TKP'lilerin, TİP'lilerin hatta tüm solun alınamamış olduğu bir program olduğu açıktır. Bunun en açık kanıtı da gerek partilerden gerekse devrimci sol güçlerden ve hatta burjuva, demokrat basından gelen tepkilerden anlaşılmaktadır.

Kimileri TBKP'nin "tövbekar KP" olduğunu söylemekte, kimileri Avrupa komünizmidir, demekte, kimileri burjuva kuyrukçuluğunun daniskasıdır bu program, demekte, kimi burjuva yazarları da "TBKP legalleşmek için göz kırıyor" demektedirler.

İşte böylesine karışık bir eleştiri ortamında parti üyelerinin kafalarında acaba? niye? sorularının fazlasıyla yer etmesi herhalde en doğal şeydir.

Bu acabalara? ve niyelere? en komple yanıtı bu bölüm vermektedir. Gerçekten de buradaki görüşler kavranmadan program tam olarak kavranamaz. Aynı zamanda buradaki görüşlere vize verilmeden de Programa vize verilmez kanısındayım. Onun için öncelikle yeni yaklaşımlar üzerine durmak gerekir. Önce şu soruya yanıt arıyalım. Neden böylesine değişik bir program, böylesine değişikliklere gerek olan durum nedir?

1) Bu programın iki partinin birleşmesinden doğan bir program olmasıdır. Yani bu program her iki partinin eski programlarının biraz düzeltilip toplanması değil, her iki partinin her alandaki deneyimlerinin, teorik birikimlerinin bir sentezidir. Bu yüzden program her iki partinin bundan önceki programlarından kat kat daha bilimsel ve aynı zamanda daha realisttir. Her bir partinin bir alandaki teorik eksikliği, deneyim ve politik görüş eksikliği diğer parti tarafından giderilmiş, böylece her alanda iyileşme sağlanmıştır. Bu yüzden program her bir parti üyelerine oldukça değişik gelmiştir.

2) Bizim kendi programımızla yeterince hesaplaşmadığımız için bu program bize oldukça değişik gelmiştir. Şurası kesindir, 73'den itibaren oluşturulan görüşler ve programlar sürekli bir olgunlaşmanın ifadesidir. Parti programlarımız sürekli olarak netleşmiş anlatılmak istenenler basitleştirilmiştir. Bu çizgi açısından TBKP'nin programı bir doruktur.

Ama 73'den günümüze kadar da programlarda hem eski gözle hem de yeni gözle oldukça hatalar ve eksiklikler yapılmıştır. En önemlisi de güncel görevlerle, devrim görevleri birleştirilememiş aralarındaki bağlantı netleştirilemediğinden politikamızda programla tam özdeşlik gösterememiştir. Daha doğrusu program politikanın yol göstericisi olamamıştır. Kanımca bunun iki nedeni vardır. 1) Hızla yı-

ğinsallaşma dönemi olduğu için teorik ve programatik sorunlardan daha önce pratik sorunların gelmesi ve merkezde hep bu konunun bulunmasıdır. 2) Ama asıl önemlisi partimizin genel olarak teorik düzeyinin düşük olması, uzmanlaşmış kadroların bulunmayışı ve Türkiye gerçeği ile ilgili ciddi analizlerin yapılmamış olmasıdır. Ve bir çok teorik yaklaşımın ülke koşullarına bakılmaksızın uydurulması durumunda ortaya çıkmıştır.

Bu durum 81'den itibaren değişmeye başlamıştır. 81 yılı partinin hem politik hem teorik olarak ustalaşmaya başladığı yıl olmuştur. Teorik ve politik alanda birçok atılımlar birbirini izlemiş, bazı konularda ciddi araştırmalar başlatılmıştır. M. Suphi 100. Yıl Tezleri ve diğer teorik organlar, teori alanında güçlü adımlar olmuştur. 83'deki kongrede onaylanan program ise partinin ustalaşmasının tam ortasında yapılan bir program olduğu için hem eski programı hem de yeni olan görüşleri içeren bir yapıt olmuştur. Özellikle eski programın eksiklikleri ve yanlışları tamamen eleştiril süzgecinden geçemiş sadece bazı düzeltmelerle yetinilmiştir. Bu durumda 83'de yapılması gereken programatik özdeşleştiriyi geciktirmiştir.

Bunun nedeni ise, henüz partinin teorik ve politik yetkinleşmesinin biçimlenmemiş olması ve yeni düşünce tarzının o yıllarda yeni yeni belirmeye başlamasının büyük etkisi olmuştur. Kutlu yoldaşın deyimiyle, "bir arayış içindeki" çabalar başlangıç aşamasında olduğu için sorunlar bugünkü netlikle ve cesaretle görülmemiştir. Yukarıda söylediğim gibi, bu programımız (83 programı) yeni ile eskinin buluştuğu bir programdır. Ağırlıkta olan yeni idi ve o yeni düşünce ve yeni yaklaşım TBKP'nin programıyla eski üzerindeki galibiyetini göstermiş oldu. Kısaca, TBKP'nin bu programı partimizin 70'lerden beri oluşturduğu programlarının bir özleştirmesi niteliğindedir. (Dünyadaki değişimlerin getirdiği nesnel zorunlulukların yanı sıra.)

Bu yüzden eski programları aşan ve onları tamamen değiştiren bir programdır. Bir anlamda eski programlarla gecikmiş teorik politik hesaplaşmanın sonucu olan bir programdır. 3) Ve en önemlisi de bu programın ana içeriğinin yeni düşünce tarzının, yeni politik M-L kültürünün oluşturmasıdır. İçerden ve dışardan gelen eleştirilerin çoğu bu yeni M-L kültür anlayışına olmaktadır. Bir anlamda TBKP'nin programında yer alan görüşlere karşı çıkmak, dünyaya yeni gözle bakmaya karşı çıkmak, değişen dünyayı değiştirmeyen kalıplara uydurmak demektir.

Bugün dünya 80'lerin başındaki dünya değildir. Türkiye de öyle, hâlâ 12 Eylül öncesi teorik yaklaşımlarda bulunmak gerçeği bu şekilde araştırmak, gerçeğe projektör tutmak değil, gerçeğin 12 Eylül boyu gerisinde kalınmasıdır.

SBKP'nin 27. kongresinin ortaya koyduğu temel sorun şudur. "Dünya ve ülkemizdeki değişimler olağanüstü boyutlardadır. Ancak bu değişiklikleri kavrayacak, açıklayacak ve bu doğrultuda bize yön gösterecek teorimiz ise 1930'ların yaklaşımında kalmıştır. 1930'lardaki teoriyi aynen günümüze uygulamak M-L'ye ihanet, onun canlı ruhuna son vermek, onu eylem kılavuzu yerine reçete olarak kullanmak demektir. M-L'ye rahip urbası giydirmek ona en büyük kötülük etmek demektir."

Öyleyse bugün yapılacak, yine M-L'ye dayanarak bu teoriyi yaratıcılıkla günümüz değişen ulusal ve uluslararası koşullara uydurmak, daha doğrusu değişen bu koşulların diyalektik-materyalist açıdan yeniden analizini yapmaktır. Yani SBKP'şunu ortaya koymuştur; M-L'yi yaratıcılıkla geliştirmek, eskiyen yanlarının atılması, M-L'ye yeni kavramların ortaya koyulması ve böylelikle onun devrimci özünün ve canlılığının korunması, ya da yine eski kalıplarla düşünmenin sürdürülmesi ve M-L'in gerçekleri yansıtamaz hale getirilmesi. İşte SBKP 27. kongresinin ortaya koyduğu soru budur ve SBKP, M-L'yi yaratıcılıkla geliştirme yoluna koyulmuştur. Bugün dünya komünist hareketi önünde, en önemli tehlikeli yanlış dogmatizmdir. Dogmatizme karşı her ülkedeki savaş aynı zamanda M-L'yi yenilmede kılmak için verilen savaştır. TBKP'nin programı işte bu anlayış temel alınarak yazılmıştır. 82. sayfa da yeralan "Parti Marx, Engels ve Lenin'in öğretisini dokunulmaz bir dogma olarak değil, geliştirilmesi doğal bir gereklilik olan devrimci fikirler olarak görüyor" sözü ve aynı sayfada devam eden görüşleriyle bu anlayışı temel aldığı açıkça belirtiliyor.

Bu yaklaşım TBKP programına çok önemli özellik katmıştır. O da yaratıcı M-L, yine yaratıcılıkla Türkiye koşullarına uyarlanması ve Türkiye'de hemen uygulamaya koyulabilecek realist bir M-L program olmasıdır.

Abartmasız şunu söyleyebilirim ki, şimdiye kadar Marksist sol olarak hiçbir güç (en başta biz) M-L yaratıcılıkla ülke gerçeklerine uygulayacak ve real olarak uygulanabilecek program ortaya koymamıştır. Marksist solun dışında Marksizmden esinlenenler yarım da olsa bu işe girişmişlerdir. Ancak

onlar tam M-L analizlerde bulunmadıkları için de başarılı olamamışlardır. (Doğan Avcıoğlu, İdris K. Ömer vs.)

Leninizm demek, sadece Lenin'i iyi bilmek, onu iyi yorumlamak değildir. Bu Leninist olmanın ilk adımıdır, asıl önemli olan "somut durumun somut analizini yapmak, Leninci ilkeleri somut duruma uygulayabilmektir." Yani deyim yerindeyse, Lenin şimdi olsaydı Türkiye koşullarında nasıl bir yol izledi, diye düşünüp Lenin'in yerine kendimizin düşünmesidir. Bu açıdan bakıldığında TBKP programı devrimci sol için çok önemli kazanımdır. Bu yaratıcı uygulamaya birçok örnek göstermek mümkündür. TBKP'nin NATO karşısında, AET karşısında, Türk-Yunan ilişkiler karşısındaki tutumları. Ayrıca sosyalizmin bölümünde yer alan "bize özgü sosyalizmin özellikleri" vs.

Bu yeni yaklaşımların önünde yatan sorun şu olmuştur. 80'li yıllarda ulusal ve uluslararası arenada çok önemli değişiklikler olmuştur. Bu değişiklikler gözönüne alınarak, TBKP'nin ulusal politikası belirlenmelidir. Ancak bu ulusal politika, uluslararası durumla sıkı sıkıya bağlı bir politikadır. Çünkü programda denildiği gibi "son dönemlerde uluslararası gelişmeler ile ulusal düzeyde gelişmeler arasında daha sıkı bir ilişki olmuş, ulusal etkenin üzerinde uluslararası etkinliğin ağırlığı artmıştır." Bu yüzden Türkiye'nin tek başına NATO'dan çıkması, AET'ye girmesi, Ege deniziyle, Kıbrıs konusuyla ilgili sorunlar aynı zamanda uluslararası sorunları da yansıtmaktadır. Bir kolektif güvenlik durumu oluşmuştur. Bir karşılıklı bağımlılık oluşmuştur. İşte tüm bunlar dikkate alınan sorunlardır.

TBKP, hem ulusal hem uluslararası koşulları gözönüne alan ve birbirinden bütünlüğü kaçırmayan program hattı çizmiştir. TBKP'nin bazılarının ters yaklaşımlarına karşın, temel amacı sosyalizmdir. Zaten bir komünist partisinin diğer partilerden ayrılan en önemli yanı budur. TBKP işçi sınıfının partisidir, devrimin partisidir, toplumsal ilerlemenin partisidir. TBKP'nin en kısa tanımıyla en önemli görevi, işçi sınıfının tarihsel misyonunu gerçekleştirmesindedir öncülük etmektir. Ona, teoride ve politikada, pratikte yol göstermektedir. Buraya kadar söylenenler bundan önce de defalarca söylenmişlerdir. O kadar. Bundan gerisi yoktur. Peki bunlar nasıl olacaktır? sorusu hep devrimle olacaktır veya hiçle geçirilendir.

İşte TBKP programında bundan sonra söylenenler de vardır. Nasıl olacaktır? sorusuna aranan yanıt vardır. İşte TBKP programının yaratıcılıkla uygulama özelliği burdadır. İşçi sınıfının tarihsel misyonunu gerçekleştirmede atılacak adımları bir bir göstermesi yolu çizmesidir. Hem de bugünden itibaren. Yoksa yarın oluşacak devrim günlerin-

de değil. TBKP çok önemli bir teşhisi vardır ki buna hemen hemen herkes katılacaktır. "Türkiye sol güçlerinin çok zayıf olduğu olgusu" 8. sayfada şöyle diyor: "Türkiye işçi sınıfı ve sol güçlerin bugünkü zayıflıklarını aşmaları ve kitlesel güç durumuna gelmeleri için yeni bir stratejik çizginin gerekli olduğudur."

Söylenen şudur genellikle, Türkiye'de devrim ve devrimin nesnel şartları için koşullar (potansiyeller) vardır ama devrimi yapacak güç yoktur. Bizim programımızı eleştirenlerin de katılacakları nokta şudur o zaman. Bugünkü koşullarda devrim stratejisi de çizsen başka strateji de çizsen onun altında yatan devrimin politik ordusunu hazırlanmaktadır, işçi sınıfını bu devrimi veya değişimleri yapacak güce getirmek yani subjektif etmeni yaratmak. Nesnel koşullar hiçbir zaman kendiliğinden subjektif koşulları yaratmayacağı için bu diyalektik açıdan da oldukça açıktır. O zaman deyim yerindeyse stratejilerimizin (ister sosyalist dev. stratejisi olsun, ister anti-tekel halk devrimi ister barış ve demokratik yenilenme stratejisi olsun) altında yatan strateji, işçi sınıfını değişiklik yapacak, bağlaşıklar kuracak güce getirmektir. Ancak böylelikle toplumsal ilerlemenin tekerleği ileriye doğru döner. İşte genellikle devrimle sonuçlanan stratejilerde bu alta yatan asıl stratejiyle başarıya ulaşırlar. Tabiki alta yatan asıl strateji de her stratejik değişimlerden ve gelişmelerden (özellikle devrimden) önemli ölçüde etkilidir. Bu bir diyalektik etkileşimdir. O zaman yapılması gereken nedir? Öyle bir strateji çizmeliyiz ki bizi devrime (sosyalizme yakınlaştırsın) yani işçi sınıfını, bağlaşıklıklarını değişim yaratacak güce getirsin ana strateji budur. TBKP'nin de ana stratejisi budur. 9. sayfada şöyle deniyor "Politik strateji temel amaç olan sosyalizme daha yakınlaşabilmek için işçi sınıfının mücadele koşullarında niteliksel bir değişikliği amaçlayan ve bütün bir aşama boyunca izlenen politik çizgidir." O zaman TBKP'nin programının birinci aşamasında "devrim" ibaresini görmeyenler TBKP devrimden vazgeçti, reformist bir stratejisi var, diyenler veya hiçbir stratejik hedef yok diyenler böylelikle fena şekilde yanılmaktadırlar. TBKP'nin bir stratejisi vardır ve bu tam anlamıyla devrimci stratejidir, çünkü TBKP'nin kanısınca programda gösterilen yoldan ilerlenirse işçi sınıfını ve sol güçlerin inisiyatifli alabilecek konumlara gelebileceğini belirtmektedirler. İşçi sınıfının öncü gücü olmak demek, onu devrim yapabilecek güce getirmek, sınıfsal ve toplumsal görevlerini layıkıyla getirebilmek konularına yükseltmesi ve nihayet devrimi yönetmesi demek değil midir? O zaman TBKP bu öncü görevden vazgeçmiş midir?

Gelelim TBKP'nin önerdiği yola. Soruyu baştan koymak gerekir. TBKP'nin önerdiği yol, bu asıl stratejinin gerçekleşmesine yardım ediyor mu, etmiyor mu? Ve TBKP sadece stratejinin gerçekleşmesiyle mi yetiniyor? Sosyalist devrime yol vermiyor mu? İkinci şıktaki soruya verilen yanıt, çok açık ve net bir "evet" olduğu için bunu tartışmak gereksiz. Birinci soruya yanıt arayalım. Bir politikanın devrimci olması olgusuna gösteren o politikanın içinde bol bol yeralan devrimci sözlerin yeralması değildir. Asıl, politik stratejiye ne kadar hizmet ettiği, amaca ne kadar yaklaştırdığıdır. O zaman şimdiden ilk hedef olarak devrim çağrısı yapmak (sos. devrim olsun, anti-tekel veya başka devrimler olsun) amacımıza ne kadar hizmet edecektir. Şu somut verili dünya ve Türkiye koşullarında politik olarak neyi değiştirecektir. Lafla devrim olmayacağına göre bu önermelerle işçi sınıfı ayağa mı kalkacaktır. O zaman bizim politik görevimiz, işçi sınıfının, emekçilerin özde-neyimleriyle eğitilmelerinin yeri ne olacaktır. Politik güç olarak, bugünden akan hayata ve gelişmelere ne zaman damgamızı vuracağız.

Sınıf mücadelesinin ve toplumsal sorunlarının temelinde yatan, nesnel olan sosyopolitik çelişkilerdir. Bu çelişkiler ortaya çıktıkça, netleştikçe sınıf mücadelesine yansır, bu çelişkilerin toplumsal arenada karşıtlar birbirleriyle mücadele sonucu çelişkiyi çözer ve yeni çelişkiler yeni mücadeleleri doğurur. Toplumsal ilerleme böyle gerçekleşir. Tarihsel materyalizmin en basit yasası böyle der.

Burjuvazi ile işçi sınıfı arasındaki sınıf kavgası da kapitalizmdeki nesnel yasadan doğmuş ve sosyalist ülkelerde başarıyla çözümlenmiştir. Birçok ülkede ise daha henüz varlığını sürdürmektedir.

Çelişki hep kabukla sarılı olmuştur. 1840'larda feodalizm, 1930'lar faşizm ve günümüzde barış ve demokratik toplumsal çelişkilerle. Lenin, iki taktik yapıtında "demokratik devrime" umursamazlık gösterenlere şöyle der: Kapitalizmin hızlanması, bu devrimin çabuk gerçekleşmesinden en çok işçi sınıfı yararlanacaktır. Çünkü artık emek-sermaye çelişkisi çıplak olarak önümüzde duracaktır." Yine 1930'larda işçi sınıfı faşizm sorununu çözmekle uğraşmıştır. Yani işçi sınıfı yoluna devam etmek, tarihin tekerleğini ileri götürmek ve büyük bayramına hazırlanabilmek ve kendi bilincini de yenilemek için kendi temel çelişkisini saran bu kabuk çelişkileri ortadan kaldırmak zorundadır. Bu hem nesnel zorunluluk hem de öznel bir zorunluluktur. Nesnebilir, çünkü bunları çözmeden ilerleyemez, diğer toplumsal itici güçleri harekete

geçiremez, yığınsal ittifaklar oluşturmaz. Özneldir, çünkü ancak böylesine mücadele deneyiminden geçen, kavgada pişen işçi sınıfı yarın büyük devrimde ayaklarını titretmez. İşte emek-sermaye çelişkisini saran kabuk çelişkiler TBKP programında şöyle belirtilmiştir: "Amerikancı, gerici militarist politikası ile, nüfusun ezici çoğunluğu arasındaki çelişkiyi çözerek, toplumsal ilerlemenin tıkanan yolu açılacaktır." O zaman önünüzde toplumsal ilerlemeyi sağlayacak olan güçlerin ve nesnel durumların olduğu noktalar nedir? Bu soruya TBKP, barış ve demokratik yenilenme, diye yanıt veriyor, programın birinci aşaması da bu şekilde ifade ediliyor.

Barış, çünkü insanlık hemen hemen yokolma tehlikesine gelmiştir. Ya barış ya da sonrası yok. İşçi sınıfında, insanlık da yok, öyleyse barış bundan sonra yapılacakların olmazsa olmaz önkoşulu. Ne kazanacağız peki varolmanın dışında? Savaşın gücü olan askersel sanayi kompleksine büyük bir darbe, dolaylı da olsa emperyalizme darbe.

Demokratik yenilenme, özellikle ülkemiz açısından demokrasi ve demokratik gelenekler çok azdır. İşçi sınıfının ekonomik, politik ve kültürel bakımından gücünü duyurmasının yolu her alanda başlatılacak demokratikleşmeye bağlıdır. (Tabiki 12 Eylül'ün getirdiği azgın anti-demokratik engellerin önlenmesi içinde) Lenin'in 1905'te iki taktikte vurguladığı gerçek, bugün Türkiye gerçeğine uygundur. Ancak bu demokratikleştirme ve mücadelesi sayesinde kapitalist çelişkiler çıplak olarak kalacak, işçi sınıfının bilinçlenmesi o hızla olacak, ağrısız bir gelişme yaşayacaktır işçi sınıfı ve aynı zamanda nesnel çelişkinin getireceği demokrasi bağlaşıkları.

Bunun en açık biçimde TBKP programında 9. sayfada ifade etmiş. "Komünist partisi günümüzde barışın ve demokrasinin partisi olmaksızın, işçi sınıfının devrimci partisi olamaz." Öyleyse kapitalizm koşullarında reformlar için mücadele etmek, kapitalizm içinde boğulmak demek değildir. Aksine sadece devrimi propaganda eden bir dernek niteliğinden kurtulup, bugünden insiyatifi ele geçirmek için hareket edebilecek, ayakları havada olmayan bugün başarılabilecek mücadele yolundan ilerler. Bu ise hem toplumsal sorunların çözümünde hem de işçi sınıfının sorununun çözümünde ileriye atılmış çok önemli bir adım olmuş olur. Yoksa bugünden mücadeleye girecek demokratik dönüşümler için mücadele etmeme olursa, ne toplumsal sorunlar bizi bekler ne işçi sınıfının etrafında güçler birikir, ne de işçi sınıfı ileriye doğru hamle yapabilir. Biz sadece kendi tiyatrosunu oynayan, halkın oynadığı tiyatrodan hele devrim zamanı

gelsin de o zaman tiyatroya katılırim, diye düşünenlerin durumuna düşeriz.

İşte böylesi bir politika, bugünden politika arenasında burjuvaziyle mücadeleye girme politikasıdır. Açıkça politik mücadeleyi pratikte başlatma durumudur. Yoksa sadece, devrim devrim diye politik propagandayla fiilen politikanın içine girilmiş olmaz, çünkü yarın için yapılacak propagandanın başarısı da bugünden yapılacak fiili politikadan geçer.

TBKP böylelikle teori-politika-pratik diyalektiğini başarıyla yerine getirmiştir. Şimdiye kadar yapılanlar politika değil, sadece teorik önermeler, teorik fikir jimnastığı olmuştur. Bununla şunu demek istemiyorum, sol devrimci güçlerin pratikte bir politikaları olmuştur, ama programla ilgisi olmayan ya da teori-politika birliğini oluşturmamış başı boş politika. Teoriyi, politika düzeyine indirmek önce gerçekleri iyi bilmeye, onları iyi analiz etmeye, güçleri ve güçler oranını karşılaştırmaya ve bu karşılaştırma ve adımlarda yer alacak olan engin deneyim ve öngörüler, realist ve mantıklı yaklaşımlar. İşin

en önemli yanı da budur. Lenin, politika bir sanattır, derken bunu belirtmiştir. Ondan sonra da pratik...

TBKP, programıyla böyle bir politika sunuyor ve toplumsal ilerlemenin reel güçlerini, önümüzdeki realist görevleri bu şekilde ustalıkla çiziyor ve bugünden burjuva politikasına alternatif olduğunu koyuyor.

Yukarıda sormuştuk, burada amaç ne? Kapitalizm koşullarında işçi sınıfının gücünü ve ağırlığını arttırmak. Peki, bütün amaç bu kadar mı? Hayır, sosyalist devrimi gerçekleştirmek, reformizm bunun neresinde. 11. sayfada, "program tasarısındaki yeni politik strateji aşama boyunca, tek tek istemler boyunca verilecek mücadeleyi, bütünsel bir politik amaca bağlama ve tüm aşama boyunca, politikanın artan rolüne uygun olarak stratejik nitelikteki politikalar için insiyatif alma olanağı veriyor. Bu stratejik amaca varılması, ülkede politik güçlerin yer alımında niteliksel bir değişiklik anlamına geleceği ve bizi temel amacımıza yakınlıştıracığı için stratejik çizgimiz devrimci nitelik taşımaktadır.

TBKP Program Tasarısı üzerine

H.G.-İSTANBUL

Tasarının, Marksizmi-Leninizmi yaratıcılıkla günümüz Türkiye koşullarına uygulama amacıyla doğduğu bellidir. Yine tasarı, açıklandığı üzere, her iki partinin kendi yanlışlarından dersler çıkartarak, önceki görüş ayrılıklarını giderdikleri ve birbirlerine en çok yaklaştıkları bir noktada hazırladıkları görülüyor.

Hem uluslararası hem de Türkiye'deki son yılların gelişmelerini algılama, kavrama ve bunlardan sonuçlar çıkarması tasarıya yansımış ve böylece, yaratıcı, gerçekçi, sonuç almaya yönelik amaçlı... işçi sınıfının bugünkü koşullar perspektifi ile ifade eden bir program.

80'li yıllarda ABD yönetiminin nükleer silahlandırmayı tırmandırması, barışın korunmasının... Ulusal çıkarların savunulmasının önemini arttırdığı için en geniş güçlerin dünya çapında bir Barış Koalisyonu kurması gündeme gelmiştir. Yine 80'li yıllarda Türkiye'de bağımlı, gerici, militarist politikanın sürrekli kılınmasındaki usta yöntemler, ve antidemokratik baskılar... Demokrasinin önemini arttırmıştır.

Program tasarısı bütün bunların değerlendirilmesinden doğmuştur. Komünistler toplumsal gerçeklere göre ve yeni koşullara uygun politikalar geliştirmek zorundadır. Bu yaratıcılık, Marksizmin Leninizmin öz anlayışıdır.

Öyle ise, partinin bu aşamadaki stratejisi; barış ve demokratik yenilenme stratejisidir. Bu stratejinin amacı, hakim güçlerin politikasını yenilgiye uğratmak, demokratik alternatif bir politi-

kanın yaşama geçirmektir. Bu da ancak, tüm demokratik güçlerin aynı hedef doğrultusunda mücadelede mutabakatları ve işbirliği ile gerçekleşebilecektir. Kapitalizm çerçevesindeki demokratik bir alternatif politika, toplumun her alanında demokratikleşme halkın katılımı ile mümkündür. Parti temel amaç olan sosyalizmin demokratik kültürünü bugünden topluma yaygınlaştırmının çalışmalarını yapmayı programında hedef alması önemli. Ülkenin özgürce, uygarca bir politik tartışma kültürüne, yeni bir demokrasi kültürüne ihtiyacı olduğunu kabul eden, rejim ve egemen politikaya muhalefet eden tüm güçlerle diyalog ve ortak fikir üretmek ve böylece ülkenin sorunlarına çözüm bulma ve sonuç almayı hedeflemek başarının yolu olarak görülüyor.

Demokratik bir alternatif politikanın hakim olması, barış ve demokrasi güçlerinin hükümetinin oluşturulacağı böylece hem bugünkü olumsuzluklardan kurtulmanın sağlanacağı ve hem de sosyalist devrim koşullarının olgunlaşmasına hizmet edebileceğinin ileri sürülmesi gerçekçi görülüyor. TBKP'nin bu aşamadaki görevi, stratejik amacına yönelik kitlesel güç birikimi sağlayabilmek için eylem dinamizmini sürrekli artıran bir mücadele vermek olduğunun belirlenmesi de önemli. Nitekim iki genel sekreterin gelme kararı ve TBKP'yi legalleştirme koşullarında çalışmaya başlatma teşebbusları tüm kamuoyunun gündemine sokmuş ve toplumdaki rolünün artması daha şimdiden belirmiştir. 6/Kasım/1987

Yeni Dünya Parti Komitesinin TBKP Program Tasarısı üzerine düşünceleri

Tasarı komitemiz üyelerince okunduktan sonra düzenlenen toplantıda kolektif olarak tartışıldı. Yoldaşların tümü Tasarının bütünü hakkında şu görüşleri paylaşmaktadırlar:

Tasarı herşeyden önce iki partinin de daha önceki programlarından niteliksel bir farklılık göstermektedir. Bu fark bizce 5-10 yıl öncesinin dünyasında ve Türkiye'de bulunmayan, şimdi görülen yeni durumların ve sorunların saptanmasında değil bu saptamaların yapıldığı biçiminde, sorunlara yaklaşımındadır. Kısacası yöntemsel, metodolojik açıdan bir yenilik vardır. Eski kafayla yeni sorunlara yaklaşmak yerine yeni bir anlayışla geçmişten kalan ve bugünkü sorunlara cevap arandığı görülmektedir. TBKP Program Tasarısı ideolojik ve politik yenilenme gayretlerinin,

M-L'i ülke koşullarına yaratıcı bir şekilde uygulamak için harcanan çabaların bir ürünü olarak karşımızda durmaktadır.

Gerek tek tek yoldaşların gerekse bir bütün olarak komitemizin bundan sonraki eleştirisi, uyarı ve önerileri tasarının özünü ilgilendirmekten çok onu mükemmelleştirmeye yönelik teknik diyebileceğimiz bir içerik taşımaktadır.

R Yoldaş Günümüz Dünyası başlıklı bölümde çağdaş kapitalizmin bilimsel analizinden çok onun yarattığı kimi sonuçlara yer verildiğini, bir anlamda nedenlerin ve nesnel temellerin gözden kaçırıldığını belirtti. Diğer yoldaşlar da bu görüşe katıldılar.

Yine aynı bölümde sosyalizmin kazanımları anlatılırken kategorik bir dil kullanıldığı, sosyalizmin sorunlarının da, eksikliklerinin de ve tabii başarılarının da daha nesnel bir dille anlatılması gerektiği düşüncesinde parti komitemiz üyeleri. Yine bu bölümün sonunda 16. sayfada yer alan özetleyici sonuçta bir yandan kapitalist sistemin ömrünü tükettiği diğer yandan ise hâlâ olanakları olduğu çelişkili savı ileri sürülmektedir. Geliştiği sürece kapitalizmin ömrünün tükenmesinden bahsedemeyiz.

Â Yoldaş 12. sayfada 4. paragrafta yer alan dolaysız demokrasi kavramının doğru ve yerinde kullanılmadığını, kastedilen özyönetim ise bunun böyle yazılması gerektiğini; dolaysız demokrasi kavramının içerik olarak bugünkü Sovyet demokrasisini tanımlamada veya yakın perspektifte hedef olarak gösterilmede kullanılamayacağını düşünmektedir. Parti komitemiz üyeleri 57. sayfanın son paragrafında

yer alan kamulaştırma ve devletleştirme kavramlarının eğer bunlara farklı içerikler yükümleniyorsa bunun belirlenmesi, ayırdedilmesi için ek bilgiye ihtiyaç olduğu yok eğer kastedilen aynı şeyse tek bir kavramın kullanılması doğru olacağını düşünmektedirler.

58. sayfada söz edilen kişisel mülkiyetin daha iyi anlaşılması için özel mülkiyetten ayırdedici taraflarını öne çıkaran bir tanımının yapılması yararlı olacaktır kanısındayız.

N Yoldaşın dışında tüm yoldaşlar 66. sayfada özünde ne kadar doğru olursa olsun SBKP'nin deneyiminin özel bir önem taşıdığını boylesine göze batacak bir şekilde vurgulanmasına gerek olmadığı fikrindeler.

18.12.1987

TBKP Program Tasarısı üzerine görüşler

Baştarafı 12. sayfada başlanmaz.

Taslakta, ülkede 8 saatlik çalışma gününün kesinlikle uygulanması görüşü, bu uygulamanın giderek yaygınlaşması ve yasal gereklilik olması bakımından, bu bölümde sadece "40 saatlik çalışma haftası"nın savunulması yerinde olacaktır.

42 sayfada "Kemalist akım"dan söz edilmektedir. Ülkede çeşitli politik oluşumlar içerisinde tek tek kişilerden söz edilebilir. Ama bu durum, bu kişileri bağmsız örgütlenmelerle başı başına bir akım olarak ele alınmasını gerektirmez. Konuya bu gözle bakılmasının daha yerinde olduğu inancındayız.

Bizler, tartışma süreci sonunda kesinleşecek TBKP Programının en az eksik ve yanlışlarla sonuçlanacağına inanıyor, görüşlerimizin bu amaca yönelik olduğunu vurguluyoruz.

Mücadelenin çıkarlarına uygun olarak...

Baştarafı 6. sayfada

ler dışında toplumun çok geniş bir kısmı sosyalizmde varlığını sürdürebilir, süreç içinde değişebilir ve çıkarlarını toplumun çıkarlarıyla uyumlaştırabilir. Günümüzde çeşitli sosyalist ülkelerde farklı partilerin ve farklı toplumsal sınıf ve katmanların bulunması bu görüşün kanıtıdır. Böyle bir çeşitlilik Leninizme ters düşmez. SSCB'de yaşanan süreçlerin ise çok özgün yanları vardır. Lenin diğer politik güçlerle bağışıklık kurulabilmesi için çok çaba sarfetmiş, ancak karşı taraftan olumlu bir yanıt bulamamıştır. ("Ekim Devrimi öncesinde ve sonrasında hiç kimse burjuvaziyi Sovyetler'den kovmadı **Burjuvazi Sovyetler'den kendisi ayrıldı**" diyordu Lenin -c. 38, s. 172)

Geniş güçlerle işbirliği politikasının sol güçlerin omuzlarına ne denli ağır sorumluluk yüklediğini anlamak için, bazı ülkelerde devrim sonrasında ikti-

dardaki güçlerin toplumda kendine yerince bağışıklık bulamamasının, tersine önemli politik ve toplumsal çevrelerin sürekli muhalefet konumlarında olmasının ne büyük zorluklar yarattığı da gözönüne alınmalıdır. Bugün Afganistan, Kamboçya ve Nikaragua'da izlenen "ulusal barışma" politikası böylesi bir zorluğu aşmaya yöneliktir.

Bugün içinde bulunduğumuz aşama geçmişin ve eski yaklaşımlarımızın yeniden gözden geçirilmesini zorunlu kılıyor. Yığınlarla bağlanmamızın, onları harekete geçirmemizin önünde hangi engeller vardır? Politikamızda, tavrımızda, dilimizde... Kendimizi mücadelenin çıkarlarına göre yenilememiz gerekiyor. Ancak böyle bir yolla, Marksizm-Leninizmin kavramlarını tekrarlayıp durmakla elimize hiçbir şey geçmeyeceğini, asıl önemli olanın onları ülkemiz topraklarında uygulamak olduğunu anlayabiliriz.

Marksist metodoloji ve Program Tasarısının...

Baştarafı 7. sayfada

işletme için önem taşıyor. Her ne kadar maliyetlerin düşürülmesi genel ve toplumsal bir karakter taşıyorsa da bir o kadar da kazanç açısından her ekonomik birimi yakından ilgilendirmektedir. Maliyetlerin düşürülmesi tüm ülke ekonomisinin yararına olduğu gibi kazancın artışı her bir kapitalistin yararına. İşletmelerde demokrasi ve bir bütün olarak ekonomik demokrasinin varlığı, tüm toplumsal kesimler için adaletli bir vergi sistemi ve emekçilerin ücret artışı ve sosyal haklarının artırılması ile kazançlı çıkacakları bütünsel bir sistem tasarıda formüle ediliyor.

Bu çerçevede parça ve bütün arasında çıkabilecek toplumsal çelişkilerin barış ve demokratik yenilenmenin genel perspektifi içinde çözüme kavuşturulması hedefleniyor.

7- TBKP bu program tasarısı ile halkımızın ihtiyacı olan toplumsal gelişmeyi gerçekleştirmek için politik süreçte aktif olarak katılıyor. Eskiden farklı olarak yalnızca sorunları dile getirerek değil, bunların bugünden çözümü için kapsamlı bir program temelinde hareket ederek temel amacına doğru ilerliyor.

Özetle, program tasarısının ekonomik yaklaşımları, daha kapitalizm çerçevesinde ülke ekonomisinde bugünkü gelişmeye alternatif demokratik bir gelişme başlatarak, hem ülkenin karşı karşıya olduğu ağır sorunları bugünden kısmen çözmeyi, hem de köklü çözümleri sosyalizmde gerçekleştirmek için koşulları hazırlamayı amaçlamaktadır.

TBKP'nin Barış ve Demokratik Yenilenme stratejisi ile sosyalizm temel amacını içeren bu program tasarısı Marksist-Leninist bir anlayışla, diyalektik metodun yaratıcılıkla uygulanması sonucu hazırlanmıştır.

TBKP Program Tasarısı üzerine görüşler

Vedat Demircioğlu
İstanbul Parti Grubu

GİRİŞ

Türkiye işçi sınıfı hareketi uzun ve zorlu bir mücadele geçmişine sahiptir. Bu geçmiş, çok sayıda darbeleri, çileleri, azgınca saldırıları göğüslemeyi gerektiren bir süreç olmuştur. 1920'lerde politik arena çıkmasıyla görülmemiş entrika ve zorbalıklarla karşılaşan komünist hareket, önderiyle birlikte 14 yoldaşını da kısa bir süreçte yitirmiştir. Ancak Mustafa Suphi öncülüğünde oluşturulan parti verdiği onca kayıplara karşın sınıf savaşımını her koşulda sürdürmüştür.

70 yılı aşan bir mücadele sürecinde, sınıf düşmanlarının komploları ve saldırıları yanında özellikle 60'lı yılların sonlarında iyice hissedilen işçi sınıfının birliği ve politik birlik konularındaki olumsuzluklar bir yandan sınıf hareketinin egemen burjuvazinin karşısına etkili, sonuçta doğru ilerleyici bir güçle dikilememesini doğururken, diğer yandan bu sorunların çözüm yollarının araştırılmasını, sınıf hareketinin gündemine girmesini doğurmuştur. Bu süreç, özellikle 1970'lerin sonlarında iyice olgunlaşmış, politik birliğin sağlanması yönünde somut değerlendirmeler ve adımlar atılmaya başlanmıştır. Ve 1980 askeri faşist darbesiyle başlayan dönem, işçi sınıfının politik birliğinin ne denli önemli ve zorunlu bir konu olduğunu tartışmasız ortaya koymuştur.

Son yıllarda yoğunlaşan politik birlik çalışmaları, sonucu atılan olumlu adımlar beklenen ürünleri vermiştir. Şu sıralarda tartışılan TBKP Program taslağı, politik birlik yönünde atılan adımların boyutunu ortaya koymaktadır. TBKP Program taslağı, işçi sınıfının politik birliğinin sağlanması için atılan büyük adımdır. Bu adım ardından süreç içinde diğer komünist grup ve kadroların da oluşan bu çekim merkezine katılacakları ve daha da olumlu olanakların sağlanacağı kuşkusuzdur.

Bu görüşler ışığında elimizdeki program taslağına özel bir önem veriyor, tartışmalar sonucunda ortaya çıkacak olan TBKP Programının, Türkiye komünist hareketinin birliği ve sosyalist Türkiye'ye ulaşılması savaşımında yaşamsal öneme sahip olduğuna inanıyoruz.

PROGRAM TASLAGINA GENEL BAKIŞ

Demokratik ve sosyal aşamalarıyla tek ve birleşik devrim sürecini ifade eden program taslağı, Marksist-Leninist ilkelere yola çıkmıştır. Dünya ve ülke koşullarının diyalektik çözümlemesi ve bu çözümlemeler ışığında konuları demokratik ve sosyalist görevler, bunların arasındaki bağlar, izlenecek ana doğrultunun nihai amaç sosyalizm doğrultusunda ortaya konulması, olasılıkların ve mücadele biçimlerini uygun ifadesiyle, bağlaşıklar politikasıyla, proleter enternasyonalizmine bağlılığıyla bu ilkeleri içinde taşımaktadır.

Ancak, aşağıda değineceğimiz konular işaret ettiğimiz yönde ele alındığında bu taslağın işlevini daha iyi yerine getireceğine inanıyoruz.

PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜNÜN ELE ALINIŞI

(Sezgin) Taslağın, Temel Amaç Sosyalizm bölümünde (s. 75-79) ifade edilen görüşler, proletarya diktatörlüğünün özünü ifade etmektedir. Devlet erkinin işçi sınıfı ve bağlaşıklarının eline geçmesi, bu güçlerin (özellikle işçi sınıfı) hegemonyasına bağlı olarak her türlü geriye dönüş çabalarının engelleneneceğinin konulması, süreç içinde sosyalist uygulamaların derinleşmesiyle sınıfsız topluma doğru ilerleneceği ve komünizme varacağı ifade edilmektedir. Taslakta belirtilen gerekçelerle proletarya diktatörlüğüne kavram olarak yer verilmemesi bu bağlamda belirleyici önem taşımamaktadır.

(Hüseyin) Proletarya diktatörlüğünün Marksizmin-Leninizmin en temel ilkelelerinden biri olarak görüyorum. Kavram olarak bile olsa programdan çıkarılmasına karşıyım. Ve ülkemiz koşullarında gerektiğine inanıyorum. Proletarya diktatörlüğünün programdan çıkarılmasının, partinin Marksist-Leninist ilkelerini zedeleyeceği inanındayım.

(Ali ve Turhan proletarya diktatörlüğünün özünün korunmadığını, bu konudaki hazırlıkları daha sonra iletileceklerini bildirdiler)

BARIŞÇI GEÇİŞ

(Sezgin) Taslağın 5. sayfasında sosyalizme geçişin bir iç savaş dışlayarak barışçı bir yol ve onun koşullarının yaratılması ile amaçlandığı ifade ediliyor. Yine aynı sayfada "işçi ve emekçiler sınıf mücadelesinin her aşamasında her türlü mücadele taktik ve biçimlerini uygulamaya hazır olmanın gerektiğini akıldan çıkarmamalıdır" denilmektedir. Bu anlayışa katılıyorum. Çünkü, taslağın ittifaklara bakışı, bölge ve ülke koşulları, taslağın temel mantığı iç savaş dışlayan, barışçı bir geçiş egemen güçleri zorlayan bir ele alışı gerektirmektedir.

(Ali, Hüseyin, Turhan) Bu yaklaşım doğru olmakla birlikte, diğer durumlara da hazırlıklı olunması ve bunun gerektirdiği bir hazırlığın mutlaka gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Taslakta konunun bu yönüne ağırlık verilmesi gerekmektedir. Her iki kavramın da eşit öneme sahip olduğu bilinmeli ve programımızda bu biçimiyle ele alınmalıdır.

BARIŞ VE DEMOKRATİK YENİLENME ÜZERİNE

Taslakta hükümet ve sonrası oluşacak aşamalar aynı anlama gelebilecek farklı terimlerle ifade edilmektedir. Bu aşamaları ifade etmekte kullanılan kavramların sadeleştirilmesi, anlaşılır hale getirilmesi yararlı olacaktır. Bu aşamaların net kavramlarla ifade edilmesi mantığın kavra-

nılmasını kolaylaştıracak, kavram kargaşasını önleyecektir.

Barış ve Demokratik Yenilenme Stratejisi bölümünün sonunda sıralanan taleplerin başına bu taleplerin nasıl bir süreç içinde ele alınacağı, oluşturulan güç dengelerine göre asgari ya da ileri taleplerin gündeme gelebileceği, hükümet, devrimci iktidar ve sosyalizm doğrultusunda nesnel ve öznel koşulların bu talepleri nasıl etkileyeceği ile ilgili yeterli bir açıklamanın konulması yararlı olacaktır. Her ne kadar değişik bölümlerde bu anlamda görüşler yer alsa da bölümün başında böyle bir açıklamaya yer verilmesi "Bu taleplerin hepsi hükümetin başaracağı talepler midir?" yanlış sorusunu ortadan kaldıracak, sosyalizmi hedefleyen süreç ve görevler daha açık anlaşılacaktır.

Taslağın 36. sayfasında Barış ve Demokratik Yenilenme stratejisinin toplumsal güçleri arasında "Ulusal Ekonomiye katkıda bulunan işadamları"ndan söz edilmektedir. Yine sayfa 56'da "Kalkınma ve modernleşme yoluna koyulabilmek, dış bağımlı gelişme anlayışının terkedilmesi..." sözleriyle başlayan paragrafı savunulanlara evet diyecek burjuva söz konusudur. Ancak bu güçlere "ulusal ekonomiye katkıda bulunan işadamları" tanımlaması yerine "tekel dışı katmanlar" tanımlaması daha uygun düşmektedir görüşündeyiz. Geçmişin "Ulusal burjuvazi" tanımını anımsatan bu sözün taslakta çıkarılmasının uygun olacağı görüşündeyiz.

(Ali, Hüseyin, Turhan) Taslakta NATO ile ilgili bölüme katılmıyoruz. Gerekçesi de NATO'nun kuruluş ve çalışma biçimi gözler önündeyken, Varşova Pakı ile aynı kefeye konulması bir bakış eksikliği göstermektedir. Program NATO'dan çıkmayı hedef olarak almalıdır.

(Sezgin) Taslakta NATO'dan çıkılması hedefi genel mantık içinde vardır (S. 81'de) sosyalist Türkiye hiçbir pakta girmeyecek" ifadesi bunu belirtmektedir. Ayrıca 53. sayfada savunulan görüşler bu konuyu açıkça ifade etmektedir. Bu konuda taslağın mantığını iyice anlaşılması gerekmektedir. Barış ve Demokratik Yenilenme stratejisi ve kurulması öngörülen hükümet kapitalizmi aşmayı hedeflemeyen, ama onun sınırlarını zorlayan, demokratik devrimci yönelmeyi sağlayan uygun güç dengelerini yaratmayı amaçlayan bir çizgidir. Bu süreçte NATO'dan çıkışın koşullarının oluşmasına kadar yapılabilecek, burjuva nitelikli hükümetlere önerilebilecek adımlar olacaktır. Bu hükümetleri etkileyerek başarılabilecek bu talepler NATO'dan çıkışı hazırlayacaktır. Ayrıca nesnel olarak NATO içinde bulunan bu dönemde bu taleplerin savunulması, partinin NATO içinde kalma-yı savunduğu biçiminde kesinlikle an-

Devamı 11. sayfa